

491-71-8
4-90

5112
38

РУССКО-АРМЯНСКАЯ АЗБУКА.

ԱՅՐՈՒՐԵՆԻ ՀԱՅՈՑ
ԵՒ ՌՈՒՄԱՅ

МОСКВА.

УЧИТЕЛЬ

РУССКАГО И АРМЯНСКАГО ЯЗЫКОВЪ

ИЛИ

РУКОВОДСТВО

КЪ ПОЗНАНІЮ РУССКАГО ЯЗЫКА ВЪ ПОЛЪЗУ АРМЯН-
СКАГО ЮНОШЕСТВА

И

АРМЯНСКАГО ЯЗЫКА ДЛѦ ЛЮБИТЕЛЕЙ ВОСТОЧНОЙ
СЛОВЕСНОСТИ.

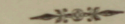
ИЗДАТЕЛЬ АРМЯНСКІЙ ПРОТОДІАКОНЪ

Григорій Сукіасовъ.

Иждивеніемъ Достопопеченнаго Кизлярскаго Гражданскаго

Богдана Никитовича Мугдусіева.

Часть I.

МОСКВА.

ВЪ ТИПОГРАФИИ ЛАЗАРЕВЫХЪ ИНСТИТУТА ВОСТОЧНЫХЪ ЯЗЫКОВЪ.

1839.

1550-64

ՈՒՍՈՒՑԻՉ

ՌՈՒՍԸՑ ԵՒ ՀԸՅՈՑ Ի Ե.Չ.ՈՒԸՑ

Յօգուտ ուսումնասէր Հայոց և լեզուասէր այլազգեաց.

ի Լոյս էած

Աւագ Սարգիս Գրիգոր Տէր Յարութիւնեան
Ստաւառեանց.

Երդեամբ բարեպաշտ Բողոքան՝ Նիկիտիչ Մուղղուսիովայ
Կայսերապալի Իշխանին ղզլարեցւոյ:

Մասն առաջին.

Ի ՄՈՍԿՈՎ,

Ի տպարատան Հայկական Ճեմարանի Լազարեան
Իշխանապետաց:

1839.

12265

ПЕЧАТАТЬ ПОЗВОЛЯЕТСЯ

въ томъ, чтобы по отпечатаніи представлено было въ Цен-
сурный Комитетъ узаконенное число экземпляровъ. Москва,
Ноября 5 дня 1858 года.

Цензоръ М. Какеновскій.

2004

ՅԵՌԱՋԱՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

Աամբելով ըստ կարեացս ձեռնառել լինիլ տարածման ուսումնականուն յազգի մերում 'ի լոյս ընծայեմ զսոսմանս, որ ըստ կարծեացս, ունի օգտաւէտ լինիլ ուսումնասիրաց:

'Ի գրել իմ զսոս 'ի ձեռն ունէի զյօրինուածս երկուց երեւելի հեղինակաց՝ զաննման քերականունի Հայոց Գերբմատ Միքայէլ Արք Էդիս Սալեան թեանի և զհամառօտ քերականունի Ռուսաց տօրեալ վս աշակերտաց ազնիւ ուսումնարանի Առաջի եղեալ զգիւրիմաց կանոնս վս ընթերցանուն Հայոց և Ռուսաց, համառօտեցի և զքերականութիւնս նոցա խի վասն թարգմանուն եղի զամենահարկաւոր կանոնս, զոր ընծայեալ 'ի վս ելա ուսումնասիրաց յառամ գիտաղըրուր ներեսցեն վերապահացս:

Չերումդ բարեմտութեան

անձնանուէր ծառայ

Աւագ Եսէկանագ

Գալիֆոր Սոսիտեանց

ԳԼՈՒԽ ԵՌԵԱԶԻՆ

Գլխատառք Ռուսաց:

А	Б	В	Г	Д	Е	Ж
աղ	բնկի	վե'տի	կլակո'լ	դոբրո'	եստ	ժիվե'տի
З	И	І	К	Л	М	Н
զե'մլեա	իժի	ի	կակո	լի'լտի	մսլե'տի	նաշ
О	П	Р	С	Т	У	Ф
օն	պակոյ	րցի	սլո'վո	տլե'րդո	ու	ֆերտ
Х	Ц	Ч	Ш	Щ	Ъ	Ы
խեր	ցըի	չերֆ	շա	շա	եռ	եռըի
Ь	Ѣ	Э	Ю	Я	Ѧ	Ѧ.
եր	եստ	է	իւ	եա	ֆիդա	իժիցա.

Մանր տառք Ռուսաց:

а	б	в	г	д	е	ж	з	и	і	к	л	м
н	о	п	р	с	ш	у	ф	х	ц	ч	ш	щ
ъ	ы	ь	ѣ	э	ю	я	Ѧ	Ѧ.				

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Заглавныя буквы Армянскія.

Ա	Բ	Գ	Դ	Ե	Զ	Է	Ը
айиъ	бепъ	кимъ	ша	ечъ	за	э	ышъ
Թ	Ժ	Ի	Լ	Խ	Վ	Կ	Ն
лшо	же	ини	люнъ	хе	ца	кенъ	гхо
Շ	Պ	Ռ	Ս	Յ	Ծ	Տ	Ո
шца	гханъ	шче	менъ	гхи	но	ша	во, о
Չ	Պ	Ջ	Ռ	Ս	Վ	Տ	Ր
ча	пе	дже	ра	се	вевъ	шюнъ	ре
Յ	Ի	Փ	Ք	ԵԻ	Օ	Փ.	
шцо	фюнъ	шоръ	ке	евъ	о	фе.	

Строчныя буквы.

ա	բ	գ	դ	ե	զ	է	ը	թ	ժ	ի	լ
խ	ծ	հ	ճ	ճ	ղ	ճ	լ	յ	ն	շ	ռ
չ	ւ	ը	ւ	ւ	վ	տ	ր	ց	ւ	փ	ք
և	օ	ֆ.									

ԿԼԵՈՆԻՔ ՎԼՍՆ ԴՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԼՆԵ

A B(1) B Γ(2) Δ(3) E Ж З И I
 К Л М Н О П Р С Т У Ф X
 Ц Ч Ш Щ Ъ(4) Ы(5) Ь(6) Ъ(7)
 Э Ю Я О V.

- (1) տառն ճ արտաբերի միշտ իբրև զճ հոշոտ։
- (2) Տառն ծ արտաբերի իբրև զհոշոտ է, և երբեմն իբրև զչ։
- (3) տառն ծ արտաբերի իբրև զչ և հոշոտ։
- (4) Ե կա զնի ՚ի վերջ բառի վանն հոշոտ արտաբերութեան։ զո, ձՕՄԵ (հօժ) տառն։
- (5) Ե կա զնի արտաբերի իբրև զի՛։ զո, ՂՅԵԿԵ (էսլէիէ) լիզոն։
- (6) Ե կա զնի ՚ի միջի և ՚ի վերջ բառի վանն մեղմ արտասանուի։ զո, ՄԱՄԵ (էսայ) մայր։
- (7) Ե կա արտասանի իբրև թէ կամ է։ զո, ԵԱԵ (էԼ)։

𐌲 𐌱 𐌴 𐌵 𐌹 𐌺 𐌻⁽¹⁾ 𐌾 𐌿
 𐌰 𐌱 𐌲 𐌳 𐌴⁽²⁾ 𐌵 𐌶 𐌷 𐌸
 𐌹⁽³⁾ 𐌺 𐌻 𐌼⁽⁴⁾ 𐌽 𐌾 𐌿⁽⁵⁾ 𐌿
 𐌰 𐌱 𐌲 𐌳 𐌴⁽⁶⁾ 𐌵 𐌶 𐌷 𐌸

(1) *в* *вѣтъ* произносятся какъ *вѣ* напр. *вѣѣ* *вѣѣѣ*
(*вѣѣѣ* *мѣѣѣ*) *наѣѣѣ*.

(2) ζ со произносится какъ Нѣмецъ, ѣ или Франц.
 h дыхательный, напр. ζ_{wy} (*hauzъ*) *хъльбъ*.—Посе-
 му въ сей книгѣ вездѣ употреблено вмѣсто ζ
 Франц. h .

(3) буква *у* *и* въ началѣ слова произносятся какъ *ъ* (*h* дых.) напр. *у*рѣшѣ (*horisamъ*) когда; въ серединѣ слова послѣ гласной буквы какъ *й* напр. *у*и (*aiсѣ*) *ей*; въ концѣ слова не произносятся напр. *у*мо (*umo*) *мо*го.

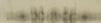
(4) а во въ началѣ слова произносившея какъ во наир. *er* (воръ) *который*. Рѣдко какъ *y* наир. *eyr* (уіръ) *зей*. въ концѣ слова какъ *o* наир. *ber^o* (моро) *нашего*

(5) ξ джс произносится какъ шведское ξ , ξ какъ ξ , $\tilde{\xi}$ какъ $m\xi$ (произ. остро.)

(6) = не имѣеть собственнаго звука; но сполна послѣ буквы « составляетъ у наир. «-r (уръ) *здѣ*; послѣ буквы t составляетъ ю наир. t-« (юръ) *свой*; послѣ « произ. какъ в наир. «-t-« (*австѣ*). Древніе употребляли «= вмѣсто о наир. «-r (*авръ*) *день* t= наконецъ слова какъ ив наир. t-« (*ивѣ*) *илмѣ* f-«t-« (*панисѣ*).

Մանր տառք Ուսուսաց՝

ա	օ	օ	օ	օ	օ	օ	օ	ու
ւ	բ	գ	դ	ե	զ	է	թ	ր
ի	ք	լ	ն	ո	պ	փ	ք	ց
խ	կ	ծ	ժ	ծ	յ	շ	չ	հ
մ	յ	ջ	ճ	ւ	չ	ւ	ւ	ն
տ	ս	փ	խ	յ	շ	չ	չ	հ
ե	ե	ե	ե	ե	ե	ե	ե	ե
ե	ե	ե	ե	ե	ե	ե	ե	ե

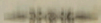

իւր լեզուին ուսուսաց հաշուին 35 տառք, յորոց
 11) Չայնաւորք են 11: ա, օ, օ, ու, ի, օ, յ, ու, ղ,
 ե, ե:

բ) Արաւաւորք են 3: յ, ու, ե:

գ) Բաղաւորք են 21: օ, օ, օ, օ, օ, օ, օ, օ, օ, օ,
 ա, ո, ո, ք, օ, մ, յ, ճ, յ, յ, յ, օ:

Ծանօթ աւարտարի իբր ի կիսակալ, ի զիկերջ
 ձայնին կորուսանելով, որպէս արտարիբիք զտառն
 յ զիկեր ձայնաւորի. օ, օ (աւօ) օ:

Гласныхъ в, ѡ, ѣ, ѥ, ѧ, Ѧ, ѡ, ѣ, ѥ.

Полуглаз, 1, 3^е

Сложившая 4, m_{12} или e_{12} или t_{12} , u_{12} , f_{12} .

Созданы: 20. 11. 81. 11. 81. 11. 81. 11. 81. 11. 81.

$$, \beta, \gamma, \delta, \epsilon, \zeta, \eta, \theta, \iota, \kappa, \lambda, \mu, \nu, \xi, \omicron, \pi, \rho, \sigma, \tau, \upsilon, \phi, \chi, \psi, \omega, \alpha, \beta, \gamma, \delta, \epsilon, \zeta, \eta, \theta, \iota, \kappa, \lambda, \mu, \nu, \xi, \omicron, \pi, \rho, \sigma, \tau, \upsilon, \phi, \chi, \psi, \omega$$
 $\alpha_1, \beta_1, \gamma_1, \delta_1, \epsilon_1, \zeta_1, \eta_1, \theta_1, \iota_1, \kappa_1, \lambda_1, \mu_1, \nu_1, \xi_1, \omicron_1, \pi_1, \rho_1, \sigma_1, \tau_1, \upsilon_1, \phi_1, \chi_1, \psi_1, \omega_1$
 $\alpha_2, \beta_2, \gamma_2, \delta_2, \epsilon_2, \zeta_2, \eta_2, \theta_2, \iota_2, \kappa_2, \lambda_2, \mu_2, \nu_2, \xi_2, \omicron_2, \pi_2, \rho_2, \sigma_2, \tau_2, \upsilon_2, \phi_2, \chi_2, \psi_2, \omega_2$

—

ГЛАВА II.

Ба—pω	Аб— ^u p	Бе—p b	Еб—b p
ва— ^l ω	ав—ω ^l	ве— ^l b	ев—b ^l
га— ^q ω	аг—ω ^q	ге— ^q b	ег—b ^q
да— ^z ω	ад—ω ^z	де— ^z b	ед—b ^z
жа— ^z ω	аж—ω ^z	же— ^z b	еж—b ^z
за— ^q ω	аз—ω ^q	зе— ^q b	ез—b ^q
ка— ^l ω	ак—ω ^l	ке— ^l b	ек—b ^l
ла— ^l ω	ал—ω ^l	ле— ^l b	ел—b ^l
ма— ^f ω	ам—ω ^f	ме— ^f b	ем—b ^f
на— ^b ω	ан—ω ^b	не— ^b b	ен—b ^b
па— ^u ω	ап—ω ^u	пе— ^u b	еп—b ^u
ра— ^u ω	ар—ω ^u	ре— ^u b	ер—b ^u
са— ^u ω	ас—ω ^u	се— ^u b	ес—b ^u
па— ^u ω	ап—ω ^u	пе— ^u b	еп—b ^u
фа— ^z ω	аф—ω ^z	фе— ^z b	еф—b ^z
ха— ^u ω	ах—ω ^u	хе— ^u b	ех—b ^u
ца— ^z ω	ац—ω ^z	це— ^z b	ец—b ^z
ча— ^z ω	ач—ω ^z	че— ^z b	еч—b ^z
ша— ^z ω	аш— ^u z	ше— ^z b	еш—b ^z
ща— ^z ω	аш—ω ^z	ще— ^z b	ещ—b ^z
ѡа— ^z ω	ѡа—ω ^z	ѡе— ^z b	ѡе—b ^z

ԳԼՈՒԽ Բ

Բա — ба	Աբ — аб	Բե — бе	Եբ — еб
Գա — га	Ագ — аг	Գե — ге	Եգ — ег
Դա — да	Ադ — ад	Դե — де	Եդ — ед
Հա — за	Ազ — аз	Հե — зе	Եզ — ез
Թա — па	Աթ — ат	Թե — те	Եթ — ет
Ճա — жа	Աճ — аж	Ճե — же	Եճ — еж
Լա — ла	Ալ — ал	Լե — ле	Ել — ел
Խա — ха	Ախ — ах	Խե — хе	Եխ — ех
Տա — та	Աս — ас	Տե — те	Ետ — ет
Կա — ка	Ակ — ак	Կե — ке	Եկ — ек
Հա — ха	Ահ — аһ	Հե — һе	Եհ — еһ
Ճա — жа	Աճ — аң	Ճե — це	Եճ — ең
Ղա — гха	Աղ — аҕх	Ղե — гхе	Եղ — еҕх
Ճա — пча	Աճ — апч	Ճե — пче	Եճ — епч
Մա — ма	Ամ — ам	Մե — ме	Եմ — ем
Յա — ха	Այ — ай	Յե — һе	Եյ — ей
Նա — на	Ան — ан	Նե — не	Են — ен
Շա — ша	Աշ — аш	Շե — ше	Եշ — еш
Չա — ча	Աչ — ач	Չե — че	Եչ — еч
Պա — па	Ավ — ав	Պե — пе	Եվ — ев
Ջա — джа	Աջ — адж	Ջե — дже	Եջ — едж
Րա — ра	Ար — ар	Րե — ре	Եր — ер
Սա — са	Աս — ас	Սե — се	Ես — ес
Վա — ва	Ավ — ав	Վե — ве	Եվ — ев
Մա — па	Ամ — ам	Մե — ме	Եմ — ем
Րա — ра	Ար — ар	Րե — ре	Եր — ер
Սա — ца	Աս — ас	Սե — се	Ես — ес
Փա — па	Ափ — ап	Փե — пе	Եփ — еп
Քա — кка	Աք — акк	Քե — кке	Եք — екк
Ֆա — фа	Աֆ — аф	Ֆե — фе	Եֆ — еф

Бн — <i>л</i> <i>л</i>	Иб — <i>л</i> <i>л</i>	Бо — <i>л</i> <i>о</i>	Об — <i>о</i> <i>л</i>
ви — <i>л</i> <i>л</i>	ив — <i>л</i> <i>л</i>	во — <i>л</i> <i>о</i>	ов — <i>о</i> <i>л</i>
ги — <i>л</i> <i>л</i>	иг — <i>л</i> <i>л</i>	го — <i>л</i> <i>о</i>	ог — <i>о</i> <i>л</i>
ди — <i>л</i> <i>л</i>	ид — <i>л</i> <i>л</i>	до — <i>л</i> <i>о</i>	од — <i>о</i> <i>л</i>
зи — <i>л</i> <i>л</i>	из — <i>л</i> <i>л</i>	жо — <i>л</i> <i>о</i>	ож — <i>о</i> <i>л</i>
жи — <i>л</i> <i>л</i>	иж — <i>л</i> <i>л</i>	зо — <i>л</i> <i>о</i>	оз — <i>о</i> <i>л</i>
ки — <i>л</i> <i>л</i>	ик — <i>л</i> <i>л</i>	ко — <i>л</i> <i>о</i>	ок — <i>о</i> <i>л</i>
ли — <i>л</i> <i>л</i>	ил — <i>л</i> <i>л</i>	ло — <i>л</i> <i>о</i>	ол — <i>о</i> <i>л</i>
ми — <i>л</i> <i>л</i>	им — <i>л</i> <i>л</i>	мо — <i>л</i> <i>о</i>	ом — <i>о</i> <i>л</i>
ни — <i>л</i> <i>л</i>	ин — <i>л</i> <i>л</i>	но — <i>л</i> <i>о</i>	он — <i>о</i> <i>л</i>
па — <i>л</i> <i>л</i>	ип — <i>л</i> <i>л</i>	по — <i>л</i> <i>о</i>	оп — <i>о</i> <i>л</i>
ри — <i>л</i> <i>л</i>	ир — <i>л</i> <i>л</i>	ро — <i>л</i> <i>о</i>	ор — <i>о</i> <i>л</i>
си — <i>л</i> <i>л</i>	ис — <i>л</i> <i>л</i>	со — <i>л</i> <i>о</i>	ос — <i>о</i> <i>л</i>
пи — <i>л</i> <i>л</i>	ип — <i>л</i> <i>л</i>	по — <i>л</i> <i>о</i>	оп — <i>о</i> <i>л</i>
фи — <i>л</i> <i>л</i>	иф — <i>л</i> <i>л</i>	фо — <i>л</i> <i>о</i>	ф — <i>о</i> <i>л</i>
хи — <i>л</i> <i>л</i>	их — <i>л</i> <i>л</i>	хо — <i>л</i> <i>о</i>	ох — <i>о</i> <i>л</i>
ци — <i>л</i> <i>л</i>	иц — <i>л</i> <i>л</i>	цо — <i>л</i> <i>о</i>	оц — <i>о</i> <i>л</i>
чи — <i>л</i> <i>л</i>	ич — <i>л</i> <i>л</i>	чо — <i>л</i> <i>о</i>	оч — <i>о</i> <i>л</i>
ши — <i>л</i> <i>л</i>	иш — <i>л</i> <i>л</i>	шо — <i>л</i> <i>о</i>	ош — <i>о</i> <i>л</i>
щи — <i>л</i> <i>л</i>	ищ — <i>л</i> <i>л</i>	що — <i>л</i> <i>о</i>	ощ — <i>о</i> <i>л</i>
ѳи — <i>л</i> <i>л</i>	иѳ — <i>л</i> <i>л</i>	ѳо — <i>л</i> <i>о</i>	ѳ — <i>о</i> <i>л</i>

Р/ — би	Рр — иб	Рс — бо	Ор — об
г/ — ги	гг — иг	гo — го	ог — ог
д/ — ди	гд — ид	гo — дo	ог — од
з/ — зи	гз — из	гo — зо	ог — оз
л/ — пи	л/ — ипп	лo — по	ол/ — опп
ж/ — жи	лж — иж	лo — жо	олж — ож
л/ — ли	лл — ил	лo — ло	ол — ол
х/ — хи	лх — их	лo — хo	олх — ох
щ/ — пи	лщ — иппц	лo — пщo	олщ — оппц
к/ — ки	лк — ик	лo — ко	олк — ок
з/ — hi	лз — ih	лo — ho	олз — oh
а/ — ци	ла — иц	лo — цo	ола — оц
г/ — гхи	лг — игх	лo — гхo	олг — огх
х/ — пчи	лх — иппч	лo — пчo	олх — оппч
д/ — ми	лд — им	лo — мо	олд — ом
л/ — hi	лл — ий	лo — ho	олл — ой
н/ — ни	лн — ин	лo — но	олн — он
з/ — ши	лз — иш	лo — шо	олз — ош
з/ — чи	лз — ич	лo — чо	олз — оч
ц/ — пи	лц — ип	лo — по	олц — оп
з/ — джи	лз — идж	лo — джо	олз — одж
л/ — ри	лл — ир	лo — ро	олл — ор
н/ — си	лн — ис	лo — со	олн — ос
л/ — ви	лл — ив	лo — во	олл — ов
л/ — пи	лл — ипп	лo — по	олл — опп
л/ — ри	лл — ирь	лo — ро	олл — орь
г/ — ци	лг — иц	лo — цo	олг — оц
ф/ — пи	лф — ипп	лo — ппо	олф — опп
р/ — ки	лр — икк	лo — кко	олр — окк
ф/ — фи	лф — иф	лo — фо	олф — оф

Бу— <u>л</u> нл	Уб— <u>н</u> лр	Бю— <u>р</u> лл	Юб— <u>л</u> лр
Ву— <u>л</u> нл	Ув— <u>н</u> лл	Вю— <u>л</u> лл	Юв— <u>л</u> лл
Гу— <u>л</u> нл	Уг— <u>н</u> лл	Гю— <u>л</u> лл	Юг— <u>л</u> лл
Ду— <u>л</u> нл	Уд— <u>н</u> лл	Дю— <u>л</u> лл	Юд— <u>л</u> лл
Жу— <u>л</u> нл	Уж— <u>н</u> лл	Жю— <u>л</u> лл	Юж— <u>л</u> лл
Зу— <u>л</u> нл	Уз— <u>н</u> лл	Зю— <u>л</u> лл	Юз— <u>л</u> лл
Ку— <u>л</u> нл	Ук— <u>н</u> лл	Кю— <u>л</u> лл	Юк— <u>л</u> лл
Лу— <u>л</u> нл	Ул— <u>н</u> лл	Лю— <u>л</u> лл	Юл— <u>л</u> лл
Му— <u>л</u> нл	Ум— <u>н</u> лл	Мю— <u>л</u> лл	Юм— <u>л</u> лл
Ну— <u>л</u> нл	Ун— <u>н</u> лл	Ню— <u>л</u> лл	Юн— <u>л</u> лл
Пу— <u>л</u> нл	Уп— <u>н</u> лл	Пю— <u>л</u> лл	Юп— <u>л</u> лл
Ру— <u>л</u> нл	Ур— <u>н</u> лл	Рю— <u>л</u> лл	Юр— <u>л</u> лл
Су— <u>л</u> нл	Уш— <u>н</u> лл	Сю— <u>л</u> лл	Юс— <u>л</u> лл
Су— <u>л</u> нл	Ус— <u>н</u> лл	Шю— <u>л</u> лл	Юш— <u>л</u> лл
Фу— <u>л</u> нл	Уф— <u>н</u> лл	Фю— <u>л</u> лл	Юф— <u>л</u> лл
Ху— <u>л</u> нл	Ух— <u>н</u> лл	Хю— <u>л</u> лл	Юх— <u>л</u> лл
Цу— <u>л</u> нл	Уц— <u>н</u> лл	Цю— <u>л</u> лл	Юц— <u>л</u> лл
Чу— <u>л</u> нл	Уч— <u>н</u> лл	Чю— <u>л</u> лл	Юч— <u>л</u> лл
Шу— <u>л</u> нл	Уш— <u>н</u> лл	Шю— <u>л</u> лл	Юш— <u>л</u> лл
Щу— <u>л</u> нл	Ущ— <u>н</u> лл	Щю— <u>л</u> лл	Ющ— <u>л</u> лл
Ѡу— <u>л</u> нл	УѠ— <u>н</u> лл	Ѡю— <u>л</u> лл	ЮѠ— <u>л</u> лл

Բ ^ռ — ԲՕ	ՈԲ — ԲՕԲ	Բ ^ռ — ԲՅ	Բ ^հ — ԲԻՅ
Գ ^ռ — ԴՕ	ՈԳ — ԲՕԴ	Գ ^ռ — ԴՅ	Գ ^հ — ԴԻՅ
Դ ^ռ — ԼՕ	ՈԴ — ԲՕԼ	Դ ^ռ — ԼՅ	Դ ^հ — ԼԻՅ
Դ ^ռ — ՅՕ	ՈԴ — ԲՕՅ	Դ ^ռ — ՅՅ	Դ ^հ — ՅԻՅ
Ժ ^ռ — ՈՍԻՅՕ	ՈԺ — ԲՕՈՍԻՍ	Ժ ^ռ — ՈՍԻՅԿ	Ժ ^հ — ՈՍԻՅԻՅ
Ժ ^ռ — ԶՕ	ՈԺ — ԲՕՋ	Ժ ^ռ — ԶՅ	Ժ ^հ — ԶԻՅ
Լ ^ռ — ԼՕ	ՈԼ — ԲՕԼ	Լ ^ռ — ԼՅ	Լ ^հ — ԼԻՅ
Խ ^ռ — ԽՕ	ՈԽ — ԲՕՄ	Խ ^ռ — ԽՅ	Խ ^հ — ԽԻՅ
Ծ ^ռ — ՈՍԿՕ	ՈԾ — ԲՕՈՍԿ	Ծ ^ռ — ԿՅ	Ծ ^հ — ԿԻՅ
Կ ^ռ — ԿՕ	ՈԿ — ԲՕԿ	Կ ^ռ — ԿՅ	Կ ^հ — ԿԻՅ
Հ ^ռ — ԻՕ	ՈՀ — ԲՕԻ	Հ ^ռ — ԻՅ	Հ ^հ — ԻԻՅ
Ճ ^ռ — ԸՕ	ՈՃ — ԲՕՈՋ	Ճ ^ռ — ԸՅ	Ճ ^հ — ԸԻՅ
Ղ ^ռ — ԴՄՕ	ՈՂ — ԲՕԴՄ	Ղ ^ռ — ԴՄԿ	Ղ ^հ — ԴՄԿԻՅ
Ճ ^ռ — ՈՍԿՕ	ՈՃ — ԲՕՈՍԿ	Ճ ^ռ — ԿՅ	Ճ ^հ — ԿԻՅ
Դ ^ռ — ՄՕ	ՈԴ — ԲՕՄ	Դ ^ռ — ՄՅ	Դ ^հ — ՄԻՅ
Ե ^ռ — ԻՕ	ՈԵ — ԲՕԻ	Ե ^ռ — ԻՅ	Ե ^հ — ԻԻՅ
Ն ^ռ — ՈՕ	ՈՆ — ԲՕՆ	Ն ^ռ — ՈՅ	Ն ^հ — ՈԻՅ
Շ ^ռ — ՈՍՕ	ՈՇ — ԲՕՈՍԻ	Շ ^ռ — ՈՍԿ	Շ ^հ — ՈՍԿԻՅ
Շ ^ռ — ԿՕ	ՈՇ — ԲՕԿ	Շ ^ռ — ԿՅ	Շ ^հ — ԿԻՅ
Չ ^ռ — ԿՕ	ՈՉ — ԲՕՉ	Չ ^ռ — ԿՅ	Չ ^հ — ԿԻՅ
Պ ^ռ — ՈՕ	ՈՊ — ԲՕՈ	Պ ^ռ — ԿՅ	Պ ^հ — ԿԻՅ
Չ ^ռ — ԴՅՕ	ՈՉ — ԲՕԴՅ	Չ ^ռ — ԴՅԿ	Չ ^հ — ԴՅԿԻՅ
Ր ^ռ — ՐՕ	ՈՐ — ԲՕՐ	Ր ^ռ — ՐՅ	Ր ^հ — ՐԻՅ
Ս ^ռ — ՏՕ	ՈՍ — ԲՕՏ	Ս ^ռ — ՏՅ	Ս ^հ — ՏԻՅ
Վ ^ռ — ՎՕ	ՈՎ — ԲՕՎ	Վ ^ռ — ՎՅ	Վ ^հ — ՎԻՅ
Ս ^ռ — ՈՍՕ	ՈՍ — ԲՕՈՍԻ	Ս ^ռ — ՈՍԿ	Ս ^հ — ՈՍԿԻՅ
Ր ^ռ — ՐՕ	ՈՐ — ԲՕՐԻ	Ր ^ռ — ՐՅ	Ր ^հ — ՐԻՅ
Կ ^ռ — ԸՕ	ՈԿ — ԲՕՈՋ	Կ ^ռ — ԸՅ	Կ ^հ — ԸԻՅ
Փ ^ռ — ՈՍՕ	ՈՓ — ԲՕՈՍԻ	Փ ^ռ — ՈՍԿ	Փ ^հ — ՈՍԿԻՅ
Բ ^ռ — ԿԿՕ	ՈԲ — ԲՕԿԿ	Բ ^ռ — ԿԿԿ	Բ ^հ — ԿԿԿԻՅ
Փ ^ռ — ՓՕ	ՈՓ — ՕՓ	Փ ^ռ — ՓՅ	Փ ^հ — ՓԻՅ

Բ Ա Ռ Ք:

Адъ ԱԴ.	Бхатъ Եկտտյ.
Богъ Բօղ.	Эраспъ Էռանտ.
Видъ վիդ.	Юносъ Եւնոստյ.
Годъ գօդ.	Яблоко Եաբլօկ.
Дѣдъ դեդ.	Фиміамъ ֆիմիամ.
Есть եստյ.	Херувимъ Խերուվիմ.
Жишь ժիտյ.	Цицеронъ ցիцетրօն.
Звонъ զըւոն.	Чирикашъ չիրիկատ.
Или իլի.	Шалунъ շալոն.
Июнъ իւն.	Щупанъ շիւպտտյ.
Креспъ կրեստ.	Бодросъ բօդրօստյ.
Ломъ լօմ.	Дорога դօրօդա.
Мой մօյ.	Ежели Էժելի.
Нашъ նաշ.	Земля զեմլիան.
Пиръ պիռ.	Который կօտորի.
Рай рայ.	Любовь լիւբօֆյ.
Сонъ соն.	Мысли մըսլի.
Топоръ տօպօր.	Новый նովի.
Фелонъ ֆելօն.	Путь պուտյ.
Хорóшъ Խօրօշ.	Рѣка рէկан.
Церковь ցերկով.	Слава սլավа.
Часы չашурի.	Тому տօմն.
Шляпа շիւսպա.	Финилъ ֆишл.
Щеки շէկի.	Александръ ալեկսանդր.

С Л О В А.

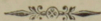
Այս Айсь.	Մառաղ мапахъ.
Բադъ.	Յուнаցъ.
Գահъ.	Նամակъ.
Դավъ.	Շապիկъ.
Ենъ.	Ուար вочаръ.
Զоръ.	Չարէք чарекъ.
Էակъ.	Պակերъ.
Թագъ.	Ջերմուկъ.
Ժամъ.	Ռեինъ.
Ինцъ.	Սерунիъ.
Լуйсь.	Վախчанъ.
Խոцъ.	Արаратъ.
Օпцъ.	Բерано.
Կаръ.	Գавазанъ.
Հацъ.	Դапаворъ.
Չу.	Երեքа.
Դեկъ.	Չавакацъ.
Պча-капъ. (*)	Էսупонъ.

(*) Армянскія слова имѣють удареніе на послѣднемъ слогѣ.

Баширець բաշկիրեց.	Церковнослужителю
Глубокая գլուխկայեա.	ցերկովնուղուժիտելի.
Добродѣтель դորոգեմեղ.	Шестигласная շեստի-
տելյ.	գլանկայեա.
Ерархія եռարիիա.	Щебетаніемъ շէքեռա-
Живописецъ ժիւղարեսց.	նիւմ.
Земледѣліе զեմելեղի.	Ѣдущимъ եդուշիմ.
Иконоспасъ իկոնոսոս.	Экономическія էկոնոմի-
Иеромонахъ իեռոմոնախ.	չեակա.
Клави́корды կլավիկոր-	Юриспруденція իւրիս-
դըր.	պրուդենցիա.
Людодѣды լիւդոյեդըր.	Ониміомомъ ֆրմիանոմ.
Миролюбіе միրոլիւբի.	Архипелагомъ Արխիպե-
Невинностію նիվիննո-	լանոմ.
ստիի.	Бобровыхъ բօբրովըրի.
Ограниченному օգրանի-	Владычествующему վլա-
չեննոմո.	դըլիչեստվուղիւշեմո.
Пріапитѣйшему պրիատ-	Гальваническое գալվանի-
նեյշեմո.	չեակոյ.
Религі́озная ըլիկիօղ.	Декораціонному դեկորա-
նայи.	ճիֆեննոմո.
Слѣдовательно սլեդովա-	Естествоиспытателю
տելնոյ.	եստեստվօրիսպրիտատե-
Типографическому տիպո-	լի.
գրաֆիչեակոմո.	Жертвоприношенія ժեր-
Университетскія ունի-	տվօպրինոշենի.
վերսիտետսկի.	Засвидѣтельствова́нію
Философическихъ ֆիլո-	զասվիդետեստվլանիի.
սոֆիչեակի.	Иллюминаціею իլլիւմի-
Херувимскому խերուվիմ-	նայիերի.
սկոմո.	

- Ընկերաց ынкерацъ. Ժամանակաւորաց жама-
 Թափաւոր пшакаворъ. наковорацъ.
 Ժամանակ жаманакъ. Մաքրողականութիւն ма-
 Ինքնաբոյս ыкнабуйсь. крогаканупионъ.
 Լաւութիւն лавупионъ. Սրբապաշտութեան срба-
 Խաւարեալ хаваряль. пашпупянгъ.
 Ծարաւի царави. Քահանայականութիւն ка-
 Կատարեալ кашаряль. напаяканупямбъ.
 Հասարակ হাসаракъ. Մարդասիրապէս марда-
 Չայնարկեւ цайнаркель. сирапесь.
 Արտաբերութիւն арпа- Պայծառափայլութեամբ
 берупионъ. пайцарапай. лупямбъ.
 Բնականան բназнна- Շնորհակալութիւն шнор-
 канъ. хакалупионъ.
 Քաւալանակիր гавазана- Ողորմածապոյն вогорма-
 киръ. цагуйнъ.
 Դատաւորութեան даша- Չորեքտասաներրորդ чо-
 ворупянгъ. рекпасанеррорпъ.
 Երաժշտականութեամբ Գայծականերպութիւն пай-
 еражшпаканупямбъ. царакерпупионъ.
 Չարմացողութիւն зар- Չերմեւանդականութիւն
 мацогупионъ. джермераншаканупянгъ.
 Թափաւորական шакаво- Ռամկականութիւն рам-
 раканъ. каканупионъ.

Іеродіаконспву ի եւօղիս .	Олицеворенному օ լիցե .
կոնստովս .	տի որ եւնոմոս .
Крестоносцамъ կրեստո .	Путешествующему պոս .
նոսցամ .	տեղն տովս իւշեմոս .
Любобыпспвующему	Разсудительнѣйшему
լիւբօպրիտտովս իւշե .	րապօսէրիտեխիշեմոս .
մոս .	Самопроизвольная սամո .
Мореплавателей մորե .	պրօիզիօ լնայեա .
պլանկատելի .	Тріумфальная տրիумֆ .
Непроницаемыхъ նեպրօ .	ֆանայեա .
նիցայեմըիս .	

Ա Ղ Օ Թ Ք .

Օ՛տէ նաշ ի ժե եսի նա ներեոյի; դա ավետիտ .
 Опче нашъ иже еси на небесѣхъ; да свяпип .
 սեա իմեա Տվօյե, դա պրիիդետ ցարստովի Տվայե, դա
 ся имя Твое, да приидетъ царствіе Твое, да
 рѣшеетъ վ'օլեա Տվօյեա եսիօ նա ներեոյի ինա դեմ .
 будетъ воля Твоя, яко на небеси, и на зем-
 лѣ; իւրե նաշ նասուշըլ դաժդ նամ դնես ի
 ли. Хлѣбъ нашъ насущный даждъ намъ днесь, и
 оутѣди նամ դօլգի նաշա եսիօ ժե ի մըի օստով-
 остави намъ долги наша, яко же и мы остав-
 ւեայեմ դօլժսիկոմ նաշիմ ի նե վլեդի նա վօ
 ляемъ должникомъ нашимъ, и не введи насъ во
 искушеніе, но избави насъ отъ лукаваго. Яко
 տվօյե եստ ցարստօ ի սիլա ի սլանկա վօ վեկի
 швое еспі царство и сила и слава во вѣки
 Ամի .

Аминь.

ПРИМѢРЫ ДЛЯ ЧТЕНІЯ

ОТРЫВОКЪ ИЗЪ РУССКОЙ ИСТОРИИ.

УБИЕНІЕ МИХАИЛА.

Россія огорченная смертію Ярослава, почти въ поже время свѣдала ужасныя обстоятельство кончины Михайловой. Узнавъ, что сынъ его, Ростиславъ, принявъ весьма дружелюбно въ Венгріи, и что Бела IV, въ исполненіе прежняго обязательства, наконецъ выдать за него дочь свою, Михайлъ въпорочно поѣхалъ туда совѣщавшись съ Королемъ о средствахъ избавить себя отъ ига Татарскаго; но Бела изъявилъ къ нему столько мало уваженія, и самъ Ростиславъ такъ холодно встрѣтилъ отца, что сей Князь съ величайшимъ неудовольствіемъ возвратился въ Черниговъ, гдѣ сановники Ханскіе переписывали тогда бѣдный остатокъ народа и налагали на всѣхъ дань поголовную, отъ земледѣльца до Боярина. Они велѣли Михайлу ѣхать въ Орду. Надлежало покориться необходимости. Принявъ отъ Духовника благословеніе и запасные Святые Дары,—ободренный, утѣшенный его Христіанскими наставленіями, онъ съ Вельможею Оедоромъ и съ юнымъ внукомъ, Борисомъ Васильковичемъ Ростовскимъ прибылъ въ станъ къ Монголамъ, и хотѣлъ уже вступить въ шатеръ Башыевъ; но волхвы или жрецы сихъ язычниковъ, блюстители древнихъ суевѣрныхъ

ՕՐԻՆԱԿ ԸՆԹԵՐՑԱՆՈՒԹԵԱՆ:

Այսուհետև եղբարք՝ աղօթս արարէք ՚ի վերայ մեր, զի բանն ան ընթանայցէ և փառաւոր լինիցի յամենայն տեղիս՝ ոպ և առ ձեզդ. զի ապրիցուք յանօրինաց և յանգգամաց մարդոց. զի ոչ ամենեցուն են հաւատք, այլ հաւատարիմ է տը որ և հաստատեցէ զձեզ՝ և պահեսցէ ՚ի չարէ անտի. վստահ եմ ՚ի ձեզ Տէրամբ. թէ զոր պատուիրեցաք ձեզ և առնէք և առնիցէք. Այլ ան ուղղեսցէ զսիրտս ձեր ՚ի սէրն Աստուծոյ և ՚ի համբերութիւնն քրիստոսի. պատուիրեմ ձեզ եղբարք՝ յանուն տեառն մերոյ Յիսի Բի. խորշիլ ձեզ յամ եղբօրէ՝ որք ստահակսն գնայցեն. և ոչ ըստ աւանդուիս, զոր ընկալայք ՚ի մէջ զի դուք ինքնին դիտէք, թէ ոպ պարտ է ձեզ նմանիլ մեզ, և

обрядовъ, пребовали, чѣобы онѣ шелѣ сквозѣ раз-
 ложенный передѣ спавкою священный огонь, и по-
 клонился ихѣ кумирамѣ. Нѣтъ! »сказалѣ Миха-
 илѣ: « Я могу поклониться царю вашему, ибо Небо
 вручила ему судьбу Государствѣ земныхѣ; но Хри-
 стианинѣ не служишѣ ни огню, ни глухимѣ идо-
 ламѣ. Услышавѣ о помѣ, свирѣпый Батый объ-
 явилѣ ему чрезѣ своего вельможу, именемѣ Эльдега,
 чѣобѣ повиноваться или умереть. Да будетѣ!
 опѣтѣспововалѣ Князь; вынулѣ запасные Дары,
 вмѣстѣ съ любимцемѣ своимѣ Θεодоромѣ прича-
 спился Святыхѣ Таниѣ, и пылая ревностію Хри-
 стианскихѣ мучениковѣ, пѣлъ громогласно Святые
 Псалмы Давидовы. Напрасно юный Борисѣ хотѣлъ
 его смягчить моленіемѣ и слезами; напрасно вель-
 можи Росповскіе брали на себя грѣхѣ и шорже-
 спивенное покаяніе, еспѣли Михаилѣ исполнишѣ
 волю Батыеву, слѣдуя примѣру другихѣ Князей
 нашихѣ. Для васѣ не погублю души, говорилѣ онѣ,
 и свергнувѣ съ себя мантію Княжескую, примол-
 вилѣ: возьмите славу міра,—хочу небесной.

По данному знаку, убійцы бросились какѣ пиг-
 ры на Михаила, били его въ сердце, топтали
 ногами, и Болре Россійскіе безмолспвовали опѣ
 ужаса. Одинѣ Θεодорѣ споялъ покойно и съ ве-
 селымѣ лицомѣ ободрялъ шерзаемаго Князя, гово-
 ря, чѣо онѣ умираетѣ какѣ должно Христиани-
 ну; чѣо муки земные не продолжипельны, а на-
 града небесная безконечна. Желая, можетѣ быть,
 прекраппишѣ Михаилово спраданіе,какой-то опспуп-
 никѣ въры Христианской, именемѣ Доманѣ, жи-

ոչ երբէք ստահակեցաք առ ձեզ: Եւ ոչ ձրի
 զուրուք զհաց կերաք այլ ջանիւ և վաստակով
 զցայտ և զցերեկ գործէաք՝ Վն չճանրանալոյ ումք
 ՚ի ձէնջ. ոչ եթէ չունէաք զիշխանութիւն, այլ
 զի զանձինս օրինակս արասցուք ձեզ նմանօղո լինիլ
 մեզ: Քանզի մինչդեռ առ ձեզն իսկ էաք՝ զայս պա-
 տուիրէաք ձեզ թէ որ ոչն կամիցի գործել՝ և կե-
 րիցէ մի. Արդ լսեմք զոմանց ՚ի ձէնջ թէ ստա-
 հակուք դնան, գործ ինչ ոչ գործեն, այլ յուլա-
 ցեալք հետաքրքիր շրջին: Այնպիսեացն պատուէր
 տամք և աղաչեմք ՚ի տր Թ Բ Բ. զի հանդար-
 տուք գործեսցին՝ և զիւրեանց հաց կերիցեն. Այլ
 դուք եղբարք մի ձանձրանայք զբարիս գործել:
 Ապա եթէ որ ոչ հնազանդեսցի բանիս մերոյ
 թղթովդ այդուիկ, դուք նշանակեսջիք զնա. և մի
 խառնակիջիք ընդ նմա զի պատկառեսցի. բայց մի

пель, Пупивля, опѣтъ ему голову, и слышалъ послѣднія, тихо произнесенныя имъ слова: Христіанинъ есмь! Пишутъ, что самъ Батый удивлялся пвердоспи сего несчастнаго Князя и называлъ его великимъ мужемъ. Бояринъ Осодоръ пріятъ также вѣнецъ мученика, и доказалъ, что онъ, упѣшая Михаила, не лицемѣрилъ; ибо раздираемый на части варварами, славилъ благость небесную на свою долю. Тѣла ихъ, повѣрженныя на сѣденіе псамъ, были сохранены усердіемъ Россіянъ; а церковь признала Святыми и великодушнаго Князя и вѣрнаго слугу его, копорые не имѣвъ силъ одолѣть Монголовъ въ битвѣ, рѣдкою пвердоспію доказали по крайней мѣрѣ чудесную силу Христіанства.

ЧЛѢВЪ СЛѢВЪ СЛѢВЪ СЛѢВЪ

իբրևս զԹշնամի համարիջիք, այլ խրատեսջիք իբրևս
 զեղբայր և ինքն տէր խաղաղուէր տացէ ձեզ զԵսայ
 զաղուէր յիմ ժամ, յիմ իրս տըր ամենեւին ընդ
 ձեզ. ողջոյնս իմոյ ձեռին պողոսի է, որ է նշանակ
 յիմ թուղթս, այսպէս գրեմ. շնորհք ան մերոյ
 յսի քսի ը ամենեւին ձեզ. Ամէն:

КОНЕЦЪ ПЕРВОЙ ЧАСТИ.

ЧАСТЬ ВТОРАЯ.

РУССКАЯ ГРАММАТИКА.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

Человѣкъ выражаетъ свои мысли посредствомъ разговора.

Разговоръ бываетъ:

- 1.) *Словесный*, употребляемый съ присутствующими.
- 2.) *Письменный*, употребляемый съ отсутствующими и будущими, и
- 3.) *Ильмый*, посредствомъ движеній.

Разговоръ составляется изъ *словъ*, слова изъ *слововъ*, а слоги изъ *буквъ*.

Въ Русскомъ языкѣ 35 буквъ:

а, б, в, г, д, е, ж, з, и, ѳ, к, л, м, н, о, п, р, с, ш, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, т, ы, ѣ, ѣ, э, ю, я, ѳ, ѳ.

Буквы раздѣляются: на

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ.

ԳԼՈՒԽ ԱՌԱՋԻՆ

Մարդս յայտնէ զմիտս իւր 'ի ձեռն խօսակցու-
թեան:

Խօսակցութիւնն լինի:

1.) Չաշխարհ, զոր 'ի կիր առնումք լի մերձակայս,

2.) Գրաւոր, զոր 'ի կիր առնումք լի հեռաւորս
և լի յետագայս և

3.) Լռաւոր 'ի ձեռն շարժմանց.
Խօսակցութիւն կազմի 'ի Բաւարացի, բառք 'ի Վանկի,
իսկ վանկք 'ի Բաւարացի.

Տառք Հայոց են 39.

ա, բ, գ, դ, ե, զ, է, ը, թ, ժ, ի, լ, լւ, ծ, կ, հ,
ձ, ղ, ճ, մ, յ, շ, ո, չ, պ, ջ, ռ, ս, վ, տ, ը,
ց, ւ, փ, ք, և, օ, ֆ.

Տառք բաժանին 'ի

1.) *Гласныя*, кои сушь: *а, е, и, ѳ, о, у, ъ, э, ю, я, г.*

2.) *Полугласныя*, кои сушь: *ѵ, ѳ, ѵ.*

3.) *Согласныя*—всѣ *оспальныя* буквы.

Въ слогѣ должна бышь одна гласная буква съ одною, двумя или многими согласными буквами; напр. *я, ты, зю, взглядъ.*

Изъ соединенія слоговъ соспавляющся слова:

1.) *Односложныя*, состоящія изъ одного слога, напр. *Богъ далъ намъ жизнь.*

2. *Двусложныя*, состоящія изъ двухъ слоговъ, напр. *вес-на жи-вишь.*

3.) *Многосложныя*, составленныя изъ многихъ слоговъ, напр. *доб-ро-дѣ-пель.*

Изъ правильного соединенія словъ соспавляется *разговоръ* или *рѣчь.*

Правильно соединять слова учить *Грамматика*. Грамматика раздѣляется на 4 части, кои сушь:

1. *Словопроизведеніе* или *Этимологія*, разсма-тривающая слова опдѣльно.

2. *Словосогиненіе* или *Синтаксисъ*, показывающій правила согласованія словъ.

3. *Правописаніе* или *Орѳографія*, учащая правильно писать, и

4. *Слогоудареніе* или *Просодія*, учащая правильно произносить слова.

1.) Չայնաւոր, որք են՝ ա, է, է, է, ո, ւ, օ.

2.) Բազմաբնակ (СЛОЖНЫЙ) աւ կամ օ, է- կամ ւ, էւ, ու.

3.) Բազմաբնակ, որք են Տիպիլի տառք.

Մի վանկ ունի զմի և եթ ձայնաւոր տառ կուտեալ լի միում կամ լի բազմում բաղաձայն տառս. զօ, ես. դու. չար. հայեցուած.

Ի կապակցութիւն վանկից կազմին բառք՝

1.) Միւնակ, կազմեալք ի մից վանկէ. զօ, աղ. հայ. նա. ես. ևն.

2.) Երկուակ, կազմեալք յերկուց վանկից. զօ, տա—լի. եր—կինք.

3.) Բազմակ, կազմեալք ի բազմում վանկից. զօ, ա—ւա—քի—նու—թիւն:

Ի կանոնաւոր կապակցութիւն բառից կազմի խօսակցութիւն կամ բան.

Ուղիղ կապել զբառս լի իրեարս ուսուցանէ Քերականութիւնն: Քերականութիւնն բաժանի ի 4 մասունս, որք են:

1. Բառաւորաւորութիւն, սարգսբանութիւն կամ էպիտետիւն, որ նկատէ լոկ զբառս. ի՞նչ ցուցանէ զարմատս և զգործածութիւնս լի կանոնաց քերականութիւն:

2. Հաճախութիւն կամ Սիւստիս, որ ուսուցանէ զկանոնս կապելոյ զբառս լի իրեարս.

3. Ուղղութիւն կամ Օրէֆոգրաֆիա, որ ուսուցանէ ուղիղ գրել, և

4. Արտագրութիւն կամ Պրոսոփիա, որ ուսուցանէ ուղիղ արտասանել զբառս:

Всѣ слова Русскаго языка раздѣляются на 8 частей, кои сущь: 1. *Имя*, 2. *Мѣстоименіе*, 3. *Глаголь*, 4. *Причастіе*, 5. *Нарѣчіе*, 6. *Предлогъ*, 7. *Союзъ* и 8. *Междометіе*.

1. *Имя*.

Имя изображаетъ предметъ, свойство предмета и число. напр. *мать*, *земля* *добрый*, *два*. Имя раздѣляется: 1. *На существительное*, 2. *Прилагательное* и 3. *Числительное*.

1. *Существительное* имя изображаетъ одушевленный или неодушевленный предметъ и познается по вопросамъ: *кто?* и *что?* напр. *человѣкъ*, *домъ*.

Существительныя раздѣляются на: *общее*, *собственное* и *собирательное*.

Общее принадлежитъ многимъ предметамъ напр. *домъ*, *городъ*.

Собственное принадлежитъ одному предмету. напр. *Пенрѣ*, *Москва*.

Собирательное показываетъ множество въ одно цѣлое соединенное напр. *войско*, *лѣсъ*, *сquad*.

Գլխական անուանը
(Ռուսաց) բաժնին յընդհանուր, ի շարունակ և ի հաւաքանէն.

Ընդհանուրն պատկանի բազում աւարկայից. զո, տուն, քաղաք.

Յատուկն պատկանի միւս աւարկայի. զո, Պետրոս, Բոսկով.

Հաւաքանէն յուղանէ զբազմութիւն աւարկայից ի մի ժողովեալ. զո, Վորք, անտառ, երաժիշտ.

Имена имѣютъ: *числа*, *падежи*, *роды* и *склоненія*.

Բոլոր բառք Հայոց բաժանին յ 8 մասունս
որք են 1. Անուն, 2. Դերանուն, 3. Բայ, 4. Ըն-
դունելու-իւն, 5. Մակբայ, 6. Նախդրու-իւն, 7.
Հաղապարհ և 8. Մեջբերու-իւն:

1. Անուն.

Անունն ցուցանէ զառարկայ, զորպիսու-իւն առար-
կայի և զիւն. օր, մայր, երկիր, բարի, երկու.

Անունն բաժանի 1. ՚ի Գոյական, 2. յԱնճական
և 3. ՚ի Թուական.

1. Գոյական անունն ցուցանէ զգգայական և
զանդգայ առարկայս և ճանաչի հարցմամբք ո՞ր և
զի՞նչ. օր, մարդ, տուն. ևն:

Գոյական անունն (հայ)
բաժանի յընդհանուր, ՚ի
յարուհի, ՚ի հաւաքական և
՚ի հոմանշան.

Ընդհանուրն պատկանի
բազում առարկայից. օր,
տուն. քաղաք.

Յարուհին սրտինի միում
առարկայի. օր, Պետրոս,
Մովսիս.

Հաւաքական ցուցանէ
զբազմունի միատեսիկ առա-
արկայից ՚ի մի ժողովելոց.
անտառ օր, երամ.

Հոմանշան միով անու-
ամբ նշանակէ զիրս տե-
սակաւ զանազանեալս. օր,

Сущ. имя раздѣляется
на общее, собствен-
ное, собирательное и
одноименное.

Общее принадлежитъ
многимъ предметамъ. на-
пр. домъ, городъ.

Собственное принадл.
одному предмету. напр.
Петръ, Москва.

Собирательное пока-
зываетъ множество въ
одно цѣлое соединенное
напр. войско, стадо

Одноименное означа-
етъ разные предметы,
выражаемые однимъ сло-

Чиселъ два: единственное, показывающее одинъ предметъ, напр. домъ, отецъ, и множественное показывающее много предметовъ. напр. дома отцы.

Падежей семь: *именительный, родительный, дательный, винительный, звательный, творительный и предложный.*

Именительный узнается по вопросамъ: *кто?* отецъ, и *что?* споль.

Родительный по вопросамъ: *чей, чья, чье, кого, чего?* напр. отца, спола.

Дательный по вопросамъ: *кому?* напр. отцу и *чему?* сполу.

Винительный по вопросамъ: *кого?* отца, и *что?* споль.

Звательный (*) сходенъ съ именительнымъ.

Հոլովք (Ռուսաց) են
հո[մ]ն ուղղակի, ռուս-
կան, արական, հայրական,
կնքական, Գործական և
Կերպրական (կամ լաւ ևս՝
նախադրական)։

Ուղղակիին ճանչի հարց-
մամբբ՝ ո՞վ. զո, հայր, և
կնք. զո, սեղան։

Սեռականին ճանչի հարց-
մամբբ՝ որոյ և էր. զ, հոր, սեղանոյ։

Տրականին հարցմամբբ՝ ու՞մ. զո, հոր, և էմ. զո, սեղանոյ։

Հայրականին հարցմամբբ՝ ուր. զո, զհայր և կնք. զո, զսեղան։

Կնքականին (*) նման է
ուղղականին։

(*) Зват. падежь показывается призываніе, прошеніе, означается послѣдовательнымъ наконецъ знакомъ

(*) Կոչական հոլովն ցուցանէ զկոչումն, զխնդիր, և ճանաչի նշանակաւս (!) կամ յաւելմամբ օ տառի. զօ

ական, կէտ.

вомъ напр. ահն око, ահն драгоц. камень, ահн испокъ. էէн почка, էէн кипъ и проч.

Անուանք ունին՝ զէն, զհոլով, զեն և զհոլովանիւն: Թուրք են երկու՝ ելանի, որ ցուցանէ զմի առարկայ. զօ, տուն, հայր. և յոգնանի, որ ցուցանէ զբաղում առարկայս. զօ, տունք. հարբ.

Հոլով (հյյ) են ինն՝ ուղանի, նեանի, գործանի, պարանի, հայանի, օրհանի, պարանի, անանի և ներգայանի.

Падежей 9: Именительный, Родительный, Творительный, Окружительный, Выводительный, Выключительный, Предложный.

Ուղանի ճանչի հարցմամբք՝ ո՞վ. զօ, հայր, և ի՞նչ. զօ, սեղան.

Именительный узнается по вопросам: кто? напр. отец и что? напр. стол.

Սեանի ճանչի հարցմամբք՝ որո՞յ. զօ, հօր և է՞ր. զօ, սեղանայ.

Родительный узнается по вопросам: чей, чья, чье, кого, чего? напр. стола, отца.

Գործանի ճանչի հարցմամբք՝ որո՞վ. զօ, հարբ. և ի՞նչ. զօ, սեղանով.

Творительный по вопросам: кем? напр. отцом и гл. кем? напр. столом.

Պարանի ճանչի հարցմամբք շո՞ւք զորո՞վ և շո՞ւք զի՞նչ. զօ, զհարբ.

Окружительный узнается по вопросам: около кого или чего? на-

Творительный по вопросам *къмъ?* опцомъ и *гьмъ?* споломъ.

Предложенный (**) по вопросам: о *комъ?* объ опцъ, о *гемъ?* о *столъ на комъ?* на опца, на *гемъ?* на сполъ и ш. д.

Существительныя именныя имѣютъ 4 рода: *мужескій, женскій, средній* и *общій*.

Роды узнаются по значенію и по *окончаніямъ*.

Окончаній семь: *а, е, о, ѣ, ъ, ь, я*.

Գործիչական ճանաչվի հարցմամբք՝ որո՞վ, ի՞նչ, հարբ, և ի՞նչ. ի՞նչ, սեղանով. Ներգայական (**) հարցմամբք ի՞նչ. ի՞նչ, ի՞նչ, և ի՞նչ. ի՞նչ, զսեղանով, յոր՞ վերայ. ի՞նչ, ի՞նչ վերայ հօր և՛ն.

Գոյական անուանք ունիւի զ4 սեռու, զարական զիգական, զհոգական և զչեղական.

Սեռք ճանաչվին ըստ նշանակուի՝ էան իւրեանց և ըստ վերջաւորուի՝ էանի. Բոռք Ռուսաց ունիւի զ7 վերջաւորութիւնս՝ *а, е, ѣ, о, ъ, ь, я*.

(!) и въ началѣ буквою *о* напр. *о времена!* или *время!*

(**) *Предл.* составляется изъ предлоговъ *о* или *объ*, *на*, *въ*, *со* и *при* напр. *о* домъ, *на* домъ, *въ* домъ, *при* домъ; *о* спавишся предъ согласными и *объ* предъ гласными буквами напр. *о* крестъ, *объ* опцъ.

о времена! կամ *время!* ով ժամանակիք կամ ժամանակիք.

(**) Ներգայական կազմի ի նախադրութեանց *о* կամ *объ*, *на*, *въ* և *при*. ի՞նչ, *о* домъ *զտանէ*, *на* домъ ի՞նչ վերայ տան, *въ* домъ ի՞նչ տան *при* домъ մերձ առ տուն: *о* դնի առջի բաղաձայն տառից. իսկ *объ* առաջի ձայնաւորաց. ի՞նչ, *о* крестъ *զխաչէ*, *объ* опцъ *զհօրէ*.

զսեղանով.

Հայաստանի Ճանաչի
Հարցմամբք՝ զհ. քօ, ըզ
Հայր, և զն. քօ, զսե-
ղան.

Բաղաստանի Ճանաչի
Հարցմամբք՝ յո-Տէ՞ կի՞
տե-Տէ՞. քօ, ՚ի հօրէ, ՚ի
սեղանոյ.

Պատմական Ճանաչի
Հարցմամբք՝ զհ-Տէ՞. քօ,
զհօրէ, և զն. քօ, զսե-
ղանոյ.

Տրտման Դժ և Բժ.
քօ, հօր, սեղանոյ.

Ներգայական Հարց-
մամբք յորո՞ժ կամ յն. քօ
և յո՞ կամ յն. քօ. քօ, ՚ի
հօր, ՚ի տան, յաճ, ՚ի
խորհուրդ.

Գոյական անուանք
ունին զ4 սեռս, որք եւ՝
տրական, իգական, հաստական
և չեղան.

Սեռս Ճանաչին ըստ
նշանակուելի իւրեանց.

Ծանօթ. յ զնի առաջի
ձայնաւոր տառից. իսկ ՚ի
առաջի բաղաձայնից.

пр. զհարբ օколо օпща,
զսեղանով օколо спола.

Винительный по во-
просамъ: кого? напр.
օпща, и что? напр.
споль.

Выключительный по
вопр. отъ кого или изъ
кого, чего? напр. օпъ
օпща, изъ спола.

Повъствовательный
по вопр. о комъ, о чемъ?
объ օпщѣ, о сполъ.

Дательный по вопр.
кому и чему? օпцу,
сполу.

Предложный по во-
просамъ въ комъ, въ
чемъ, въ кого, во что?
въ օпщѣ, въ домѣ, въ
Бога, въ совѣщѣ.

Сущесвиин. имена и-
мѣють 4 рода: мужескій
женскій, средній и об-
щій.

Роды (Ар.) узнаюпся
по значенію.

Примѣ. 3. употребляется
предѣ гласными, а 4 предѣ
согласными буквами.

Արական նշանկէ զարու
կենդանիս. փօ, հայր,
եղբայր.

Իգական նշանակէ զէգ
կենդանիս. փօ, մայր, կով.

Հասարակ նշանակէ
զարու և զէգ կենդանիս.
փօ, մարդ, թռչուն.

Զէդրան նշանկէ զերս.
փօ, հող, ջուր.

Հարմարեցնելն ևն
ինն և ճանաչին թ զա-
նազանութիւնս և
գործիական հարկոյ.

Мужескій օзначаетъ
мужескій полъ, напр.
опецъ, брагъ.

Женскій օзначаетъ
женскій полъ, напр. мать
корова.

Общаго рода суть
имена, принадлежащія
муж. и жен. родамъ, на-
пр. человекъ, птица.

Средняго рода всѣ не-
одушевленные предме-
ты. напр. земля, вода.

Склоненій 9, кои уз-
наются по различію
родительнаго и швори-
тельного падежей.

суть имена означающія женское лице, кончащіяся на *а*, *я* и *ь* и предъ которыми можно поставишь слово *сія*. напр. *сія* сеспра, *сія* пуля, *сія* ночь.

Средняго рода суть имена, кончащіяся на *о*, *е*, (*я*) и предъ которыми можно поставишь слово *сіе* напр. *сіе* дерево, *сіе* солнце.

Общаго рода суть имена предъ которыми можно поставишь слова *сей* и *сія* напр. *сей* плакса и *сія* плакса.

Склоненій нѣтъ: изъ конхъ чепыре для существительныхъ и одно для прилагательныхъ именъ.

Կշանկեն զէգս և յան-
գին ՚ի *а*, *я* և *ь* և որոյ
առաջի հնար է գնել
сія. փօ, *сія* сеспра *ш*
քур, *сія* пуля *ш* ւ քտ-
քաւ, *сія* ночь *ш* գիշեր-

Հասարակ են որք վեր-
ջաւորին ՚ի *е* և *о* (*я*) և
որոյ առաջի հնար է գնել
դասու *сіе*. փօ, *сіе* дере-
во, *ш* ծառ, *сіе* солнце,
ш արև.

Ընդհանուր են, որոյ
առաջի հնար է գնել
դասու *сей* և *сія*. փօ,
сей плакса, *ш* լացկան
տղայ, *сія* плакса *ш* լա-
կան կին.

Հարկադասու լինեն են
հինգ, յորոյ չորք են վի
գոյականաց և մին վան
ածականաց.

дитя, *теля* и всѣ конча-
щіяся на *ля* средняяго рода
напр. имя, время, сѣмя и пр.

Ժին կենդանեաց. փօ, *д*итя
երեկայ, *т*еля *յորդ*, և ամ
հանգեալք ՚ի *ля* են հա-
տարակր. փօ, *И*мя *անուն*,
время *Ժամանակ*, сѣмя *սեր-*
մըն. ևն:

Օրինակ 1 Հոլովադասութեան.

ПРИМѢРЪ 1 СКЛОНЕНІЯ.

Եւանջ. Единств.

Եւանջ. Множес.

Ո. Արքայ արք	արքայ արք
Ս. արքի արք	արքայի արք
Գ. արքիւ արք	արքայիւ արք
Պ. արքայի վոքր. արք	արքայիւ վոքր. արք
Հ. արքայ արք	արքայի արք
Բ. արքայի օքր արք	արքայի օքր արք
Պ. արքայի օ արք	արքայի օ արք
Տ. արքայի } արք	արքայի } արք
Ն. արքայի վ արք	արքայի վ արք

Օրինակ 2 Հոլովադասութեան.

ПРИМѢРЪ 2 СКЛОНЕНІЯ.

Եւանջ. Единств.

Եւանջ. Множес.

И. քնար քն	քնար քն
Р. քնարի քն	քնարի քն
Т. քնարիւ քն	քնարիւ քն
Окр. քնարիւ օք. քն	քնարիւ օք. քն
В. քնար քն	քնար քն
Вы. ՚ի քնարիւ ինք քն	՚ի քնարիւ ինք քն

Пов.	դքնարիք օ лирѣ	դքնարից օ лирахъ
Д.	քնարի } лирѣ ի քնար }	առ քնարի } лирамъ քնարից }
П.	ի քնարի въ лирѣ	ի քնարս въ лирахъ.

Օրինակ 3 Հոլովադասութեան.

Примѣръ 3 склоненія.

Ա.	Լ[ժռռ սпулъ	ա[ժռռ ք спуля
Ս.	ա[ժռռս սпула	ա[ժռռս спульевъ
Գ.	ա[ժռռսլ սпуломъ	ա[ժռռսլք спульями
Պ.	զա[ժռռսլ օколо спула	զա[ժռռսլք օколо спуль- евъ
Հ.	զա[ժռռ споль	զա[ժռռ спуля
Բ.	յա[ժռռս օտъ стула	յա[ժռռս օпъ спульевъ
Պ.	զա[ժռռս օ спулъ	զա[ժռռս օ спуляхъ
Տ.	ցա[ժռռ } ա[ժռռս } спулу	ցա[ժռռ } ա[ժռռս } спульямъ
Ն.	յա[ժռռ въ спулъ	յա[ժռռս въ спуляхъ.

Օրինակ 4 Հոլովադասութեան.

Примѣръ 4 склоненія.

И.	մատանի персень	մատանիք перстни
Р.	մատանիս перстня	մատանեսք перстней
Т.	մատանիւ ք перстнемъ	մատանեսք ք перстнями

Окр.	դմտանեալ	около	դմտներ	около	перспней
В.	դմտանի	перспень	դմտանիս	перспни	
Вы.	ի ճմտանեայ	опъ	ի ճմտանեայ	опъ	перспней
Пов.	դմտանայ	о перстнѣ	դմտանեայ	о перспняхъ	
Д.	յճմտանի ճմտանեայ	} перспню	յճմտանիս ճմտանեայ	} перспнямъ	
Т.	ի ճմտանի		ի ճմտանիս		въ перспняхъ

Օրինակ 5 Հոլովադասութեան.

Примѣръ 5 склонения.

Եւէ. Единст.

ՅԷԷԷ. Множес.

Ո.	սերմի	сѣмя	սերմունք	сѣмена
Ս.	սերման	сѣмени	սերմանց	сѣменъ
Գ.	սերմամբ	сѣменемъ	սերմամբք	сѣменами
Պ.	զսերմամբ	вокругъ	զսերմամբք	около сѣ- мени
Հ.	զսերմի	сѣмя	զսերմունս	сѣмена
Բ.	ի սերմանէ	изъ сѣ- мени	ի սերմանց	опъ сѣменъ
Պ.	զսերմանէ	о сѣмени	զսերմանց	о сѣменахъ
Տ.	առ սերմի, սերման	} сѣмени	առ սերմունս, սերմանց	} сѣменамъ
Ե.	ի սերման		и въ сѣмени	

И. З.	ГВОЗДЬ гвѣздѣ	ГВОЗДИ гвѣзды
Р.	ГВОЗДЯ гвѣзды	ГВОЗДЕЙ гвѣздѣ
Д.	ГВОЗДЮ гвѣзды	ГВОЗДЯМЪ гвѣздамъ
В.	ГВОЗДЬ гвѣзды	ГВОЗДИ гвѣзды
Т.	ГВОЗДЕМЪ гвѣздамъ	ГВОЗДАМИ гвѣздами
П.	О ГВОЗДѢ гвѣздахъ	О ГВОЗДЯХЪ гвѣздахъ

Единственное число.				Множественное число.		
И.	е	іе	о	а, я	ія	а, ъя
Р.	а, я	ія	а	ъ, ей, евѣ	ій	ъ, ъевѣ
Д.	у, ю	ію	у	амъ, ямъ	іамъ	амъ, ямъ
В.	е	іе	о	а, я	ія	а, ъя
Т.	емъ	іемъ	омъ	ами, ями	іями	ами, ями
П.	о—ѣ	ін	ѣ	ахъ, яхъ	іяхъ	ахъ, яхъ

	Единств.	Множес.	Единств.	Множес.
И.	гвѣзды лице	гвѣзды лица	гвѣзды слово	гвѣзды слова
Р.	гвѣзды лица	гвѣздамъ лицѣ	гвѣзды слова	гвѣзды словѣ
Д.	гвѣзды лицу	гвѣздамъ лицамъ	гвѣзды слову	гвѣзды словамъ
В.	гвѣзды лице	гвѣзды лица	гвѣзды слово	гвѣзды слова
Т.	гвѣздамъ лицемъ	гвѣздами лицами	гвѣздамъ словомъ	гвѣздами словами
П.	о гвѣздахъ лицѣ	о гвѣздахъ лицахъ	о гвѣздахъ словѣ	о гвѣздахъ словахъ

Օրինակ 6 Հոլովադասութեան.

Примѣръ 6 склоненія.

Եւէի. Единст.

Եւէի. Множес.

И. դուստր	дочь	դստերը	дочери
Р. դստեր	дочери	դստերաց	дочерей
Т. դստերը	дочерью	դստերբը	дочерьми
Окр. զդստերը	около	զդստերբը	вокругъ до- черей
В. զդուստր	дочь	զդստերս	дочерей
Вы. ՚ի դստերէ	опѣ до- чери	՚ի դստերաց	опѣ доче- рей
Пов. զդստերէ	о дочери	զդստերաց	о дочеряхъ
Д. դստեր առ դուստր	} дочери	դստերաց առ դստերս	} дочерямъ
П. ՚ի դստեր	въ дочери	՚ի դստերս	въ дочеряхъ.

Օրինակ 7 Հոլովադասութեան.

Примѣръ 7 склоненія.

Եւէի. Единст.

Եւէի. Множес.

Ո. հայր	отецъ	հայրը	отцы
Ս. հօր	отца	հայրս	отцевъ

Къ 3-му склоненію относятся имена конгаци-
щіяся на я средняго рода.

	Единст.	Множес.	Единст.	Множес.
ИЗ.	я	на, па	ѣмѣньшѣ время	ѣмѣньшѣѣ времена
Р.	ни, ши	нѣ, пѣ	ѣмѣньшѣѣ временя	ѣмѣньшѣѣѣ временѣ
Д.	ни, ши	намѣ, шамѣ	ѣмѣньшѣѣѣ временя	ѣмѣньшѣѣѣѣ временамѣ
В.	я	на, па	ѣѣмѣньшѣ время	ѣѣмѣньшѣѣѣ времена
Т.	немѣ, шемѣ	нами, нами	ѣѣмѣньшѣѣѣ временемѣ	ѣѣмѣньшѣѣѣѣѣ временами
П.	и	наѣ, паѣ	ѣѣмѣньшѣѣѣѣ овремени	ѣѣмѣньшѣѣѣѣѣ овременаѣ

Ա- 3 հրկուցողական-վիճակի վերականգնողական և
հիմնական ինքնահիմնական հիմնական

	Единственное.	Множественное.
И. 3.	бръ [у]ш дипя	бръ [у]шр дѣпи
Р.	бръ [у]шр дипяпи	бръ [у]шр [г] дѣпей
Д.	бръ [у]шр дипяти	бръ [у]шр [у] дѣтямъ
В.	бръ [у]ш дипя	бръ [у]шр дѣпей
Т.	бръ [у]шр дипятемъ	бръ [у]шр [ѣ]р дѣшми
П.	бръ [у]ш о дипяпи	бръ [у]шр [г] о дѣпяхъ

Գ. հարբ օпиѡмъ	հարբբ օпиѡами
Պ. զհարբ օկօլօ օпиѡ	զհարբբ վօկրугъ օпиѡевъ
Հ. զհար օпиѡ	զհարս օпиѡевъ
Բ. ՚ի հօրէ օпѣ օпиѡ	՚ի հարց օпѣ օпиѡевъ
Պ. զհօրէ օбъ օпиѡ	զհարց օбъ օпиѡахъ
Տ. զհար } օпиѡ	զհարս } օпиѡамъ
հօր }	հարց }
Լ. ՚ի հօր վъ օпиѡ	՚ի հարս վъ օпиѡахъ.

Օրինակ 8 հոլովադասութեան.

Примѣръ 8 склоненія.

Եдинст.

Множс.

И. ծով օրօ	ծովբ օրյա
Ք. ծովու օրյա	ծովուց օրյայ
Դ. ծովու օրյայ	ծովուբ օրյայս
Օկր. զծովու վօկր. օրյա	զծովուբ վօկր. օրյայ
Յ. զծով օրօ	զծովս օրյա
Յվ. ՚ի ծովէ օրյա օրյայ	՚ի ծովուց օրյայ օրյայ
Սօվ. զծովէ օ օրյայ	զծովուց օ օրյայ
Դ. ծովու, զծով } օրյայ	ծովուց, զծովս } օրյայ
սև ծով }	սև ծովս }
Ս. ՚ի ծովու վъ օրյայ	՚ի ծովս վъ օրյայ

Къ 4-му склоненію относятся имена, конча-
щіяся на ь женскаго рода.

	Единст.	Множес.	Единст.	Множес.
И. З.	ь	и	ночь чѣлѣр	ночи чѣлѣрѣ
Р.	и	ей	ночи чѣлѣрѣ	ночей чѣлѣрѣмъ
Д.	и	ямъ, амъ	ночи чѣлѣрѣ	ночамъ чѣлѣрѣмъ
В.	ь, и	ей, и	ночь чѣлѣр	ночи чѣлѣрѣ
Т.	ію, ью	ями, ами	ночью чѣлѣрѣмъ	ночами чѣлѣрѣмъ
П.	и	яхъ, ахъ	о ночи чѣлѣрѣ	о ночахъ чѣлѣрѣмъ

И. З. 4 чѣлѣрѣмъ-ѣлѣрѣмъ, чѣлѣрѣмъ, чѣлѣрѣмъ,
чѣлѣрѣмъ ь чѣлѣрѣмъ чѣлѣрѣмъ

	Единственное.	Множественное.
И. З.	дочь чѣлѣр	дочери чѣлѣрѣ
Р.	дочери чѣлѣр	дочерей чѣлѣрѣмъ
Д.	дочери чѣлѣр	дочерямъ чѣлѣрѣмъ
В.	дочь чѣлѣр	дочерей чѣлѣрѣ
Т.	дочерью чѣлѣрѣмъ	дочерьми чѣлѣрѣмъ
П.	о дочери чѣлѣрѣ	о дочеряхъ чѣлѣрѣмъ

Օրինակ 9 Հոլովադասութեան.

Примѣръ 9 СКЛОНЕНІЯ.

Եւակիմի Ի-.

Единствен. число.

Ո. Յովակիմ Իօակимъ	Բ. Ի Յովակիմայ օմբ
Ս. Յովակիմայ Իօакима	Իօакима
Գ. Յովակիմաւ Իօакимомъ	Պ. զՅովակիմայ օմբ Իօакимъ
Պ. զՅովակիմաւ օմբ Իօакима	Տ. աւ Յովակիմ Իօакимայ Յովակիմ Իմու
Հ. զՅովակիմ Իօакима	Ն. Ի Յովակիմ Եւ Իօакимъ

2. Имя прилагательное показываетъ свойство предмета и узнается по вопросу: *какой, ая, ое?* наприм. добрый, ая, ое.

При именахъ прилагательныхъ должно замѣтитьъ родъ, число, падежъ, склоненіе и степени сравненія.

Прилагательныя имена бывають прехъ родовъ: мужескаго, женскаго и средняго.

Въ мужескомъ родѣ кончашся на *ый* или *ой*, *ій*, усьченно на *ъ*, напр. добрый, добръ.

Въ женскомъ на *ая*, *ья*, усьченно на *а* и *я*, напр. добрая, добра, бѣлая, бѣла.

Въ среднемъ на *ое* и *е*, усьченно на *о* и *е*, доброе, добро, синее, сине.

Роды прилагательн. узнаются по роду сущ. къ которымъ они опносятся, напр. прилъжныхъ учениковъ, прилъжныхъ дѣвицъ; въ первомъ примѣрѣ прилагательное прилъж-

Ածականն անուանիք ունին զերիս սեռս՝ արական, զգին և զհասարակ:

Արականք յանգին ՚ի ый կամ ой, ій, համառոտաբար ՚ի ՚. քօ, добрый, добръ. բարի:

Իգականք յանգին ՚ի ая, яя, ъя. համառոտաբար ՚ի а և я. քօ, добрая, добра, բարի. бѣлая, бѣла. սարիտակ:

Հասարակք յանգին ՚ի ое, ее, ъе; համառոտաբար ՚ի о և е. քօ, доброе, добро.

Իսեք ածականաց ճանաչին ըստ սեռից գոյականաց, առ ըրս վերաբերին. քօ, прилъжныхъ учениковъ, ջանասէր աշակերտց, прилъжныхъ дѣвицъ, ջանասէր աղջկանց. յառաջնում օրինա-

2. Ածական անունն ցուցանէ զորակոն-
ն առկայի և ճանաչի հարցմամբ *որակի՞ն*։ Դօ, բարի
սպիտակ. ևն։

Ածականք ունին զսեռ, զլեւ, զհոլով, զհոլովա-
դասութիւնս և զստիճանս։

Սեռք ածականաց ճա- Բодь прилагательных
նաչին ըստ սեռից գոյա- узнается по роду сущес-
կանաց, առ որս վերաբե- къ копорымъ они отно-
րին։ сятся.

Թիւ և հոլով ածակա- Число и надежъ ихъ
նաց նման են գոյակա- одинаковы съ сущесви-
նաց։ пельными.

Ածականք (հայոց) ու- Прилагательныя имѣ-
նին զերկուս աստիճանս, ютъ двѣ степени: поло-
որք են դրական և բացա- жительную и сравни-
րական։ тельную.

Դրականն ցուցանէ լոկ Բоложительная спе-
զորակսութիւն առարկայի. пень показываетъ про-
Դօ, բարի։ сспо качество; напр. б-
րի, добрый.

Բացադրականն 'ի վեր- Сравнительная кон-
ջոյ կցեալ ունի զմանկս 4-нъ напр. բ- 4-нъ, добрѣ.

Ածականք բաժանին 'ի Իмена сущесп. быва-
սեռ, 'ի բաց և 'ի յար- ютъ: простыя, слож-
բաց։ нныя и пресложныя.

Պարզն ցուցանէ զմի Простое показываетъ

ныхъ, мужескаго рода, пошому что опносятся къ слову *учениковъ*, а во вшоромъ женскаго, ибо опносятся къ слову *дъвица*.

Прилагательныя имена, подобно сущесп. имбуютъ: 1. два числа, 2. семь падежей, 3. одно склонение и 4. три степени сравненія: положительную, сравнительную и превосходную.

Положительная степень показываесть про-
сто качество предмета безъ сравненія напр. добрый, бѣлый.

Сравнительная показываесть сравнение и дѣлается изъ положительной, переменяя окончаніе на *лє* или *гыйшій*, напр. *добрѣе*, *добрыйшій*.

1. Прилагател. имена кончаціяся на *дъ* и *гъ*, въ сравнительной спе-

ціи *ածականն*, *прилպոցն* *ныхъ*, *է արական*, *զի վերաբերի առ բառն յշումիւն*, *իսկ յերկրորդումն* *է իգական*, *զի վերաբերի առ բառն ծնունդա*.

Ածականք ըստ օրինակի գոյականաց ունին նախ՝ *զերկուս* *թիւս*, *զէլմէն* *և շոգէնմէն*. եկդ՝ *զէօլն հոլով*. երդ՝ *զհոլովաբանութիւն*. և չիդ՝ *զէրն ասորիճմէն* *բազմաբանութիւն* *զերմէն*, *զբազմաբանմէն* *և զգերաբանմէն*:

Դրանն ասորիճմէն *ցուցանէ լոկ զորպիսութի աւարկայի առանց բաղդատելոյ*. քօ, *добрый*, բարի, *бѣлый*, սպիտակ:

Բազմաբանմէն *ցուցանէ զբաղդատութիւն երկուց աւարկայից և կազմի ՚ի դրականէն փոխելով զվերջ նորին ՚ի լե կամ րыйшій*. քօ, *добрѣе*, բարեգոյն *կամ* *добрыйшій*.

1. Ածակնք, յանգեալք ՚ի *ծ* և *ց* ՚ի բաղդատական աստիճանի փոխին

որպիսով թիւ. զօ, բարի:

одно свойство, напр. բարի, добрый.

Բարին կազմի յերկուց բառից. զօ, բարեմիտ:

Сложное состоитъ изъ двухъ словъ, напр. բարեմիտ, благомыслящій.

Յարեւարին կազմի յերկուց բառից. զօ, բոցակնադոյն:

Пресложное состоитъ изъ трехъ словъ.

Ընդ ածական անուանս դասին և յիշանից կամ չանիշանից, որք նշանակեն զթիւ կամ զչափովն առարկայից և բաժանին ի 5 տեսակս, որքեն. հանազան, հանրան, հարսան, հեթեհան և իւրան:

Къ прилагательнымъ именамъ относяся и количественныя, показывающія число предметовъ и раздѣляющіяся на 5 видовъ, кои сущь: частныя, общія, вопросительныя, относительныя и числительныя.

Իսանազան ածականք են՝ անդնւր, էրկանչնւր, ինչ, ինչնւր, իւրանչնւր, իւր, որ:

Частныя прилагат. сущь. անդնւր, էրկանչնւր, ինչ, каждый, երկանչնւր, ինչ, (каждый изъ двухъ) ինչ, ինչ, (нѣчто) միւս, (другой) ոմի (нѣкто, нѣкоторый) որ (кто, который, кто).

Հանազան էն՝ տմէն, ամ, ամենեքեան, բնաւ,

Общія сущь: ամէն, ամ (все, всякій) ամենե-

пени имѣюпть же, и шр.
молодъ, моложе, дорогъ,
дороже.

Выключая: милосердѣ,
милосердѣе, спѣдѣ, спѣ-
дѣе, дологѣ, долѣе, гордѣ,
гордѣе.

2. Прилагател. конча-
щіяся на *окъ*, перемѣня-
ющіяся на *е*, напр. *крѣ-*
покъ, *крѣпче*, *легокъ*,
легче.

Выключая сладокъ, слаще; узокъ, уже; тонокъ, тоньше; низокъ, ниже; глубокъ, глубже; высокъ, выше; широкъ, шире; близокъ, ближе; жидокъ, жиже; горекъ, горче.

3. Прилагашел. конча-
щіяся на *xъ* перемѣня-

Ի յե. 70, մուտք,
նորահաս, մուտք, նորա-
հասագոյն. ծորոց, [Ժան-
կազին, ծորոց, և
[Ժանկազին:

Ի բայ առեալ զքառս,
որք եղան աստ, միա-
ցեալքն փոխին ըստ հա-
սարակ կանոնի:

2. Ածականք յանդեալք
 'ի օրն, փոխին 'ի շե. զօ,
 քրոնօքն, պիկղ, քրոնշե,
 պնդապոյն:

3. Ածալիք յանդեալք
'ի չն փոխին 'ի աւ. Գճ,

Примѣл. Сравнишел. степе-
нь, при окончаніи своемъ
на *те*, не перемѣняется, но
когда нужно согласовать ее
съ существ., то принимаетъ
окончаніе *пыйшій*, которое
склоняется какъ положи-
тельная степень (смотри
Синтак.)

Ծանօթ. Բաղդատական
աստիճանն երբ յանգի 'ի
766, ոչ հօլովի, իսկ եթէ
հարկ է հօլովել և համա-
ձայնել ք գոյականին, յայն-
ժամ Դառնու զվերջաւորուն
ռնսւսն, որ հօլովի քստ 5 հո-
լովադասութեան (տե՛ս. հա-
մաձայնութի):

բոլորեքեան, ողջոյն, ոչ-
ինչ:

Հարցաւորէն՝ զինչ-
պիտի, ի՞նչ, *ո՞ր*, *ո՞ր*, *ո՞ր*,
*ո՞ր*չափ, *ո՞ր*պիտի, *ո՞ր*քան,
քանի՞:

Աւելիբնականէն՝ այս-
պիտի, այդպիտի, այնպիտի,
սոյնպիտի, դոյնպիտի, նոյն-
պիտի, որպիտի, այսչափ,
որչափ, այսքան:

Թանկանէն՝ քաղաք-
հանք, բնականք, կառնանք,
քաղաքանք և հրէն-
հանք:

Բացարձակը պատաս-
խանեն հարցմանս *ո՞ր* քան-
քօ, երկու. ևն:

Դասական պատասխա-
նեն հարցմանս *ո՞ր* կամ
քանի՞բոլորք. և ՚ի վերջոյ
կցեալ ունին զմասնիկս
բոլորք. քօ, երկրորդ, եր-
րորդ:

քեան (всѣ) բնաւ (вовсѣ)
բոլորեքեան (всѣ) ողջոյն
(цѣлый) ոչինչ (ничпо).

Вопросительн. суть.
զինչպիտի, *ո՞ր*պիտի (ка-
кой?) ի՞նչ (что?) *ո՞ր*, *ո՞ր*
(кто?) *ո՞ր* (который?)
*ո՞ր*չափ, *ո՞ր*քան, քանի՞
(сколько?)

Относительн. суть,
այսպիտի, այդպիտի. ևն.
такой, որպիտի какой,
այսչափ сколько, որչափ
сколько, այսքան сколько.

Числительныя быва-
юпէ: количественныя,
порядочныя, отдель-
ныя, объемлющія и
повторительныя.

Количественныя отвѣ-
чают на вопросъ: сколько?
напр. одинъ, два.

Порядочныя отвѣча-
ютъ на вопросъ: кото-
рый и на концѣ имѣ-
ютъ часпицу рորդ, на-
прим. եկր, второй, եր-
րորդ, третий.

ются на *ше* напр. *тихъ*,
тише; *сухъ*, *суше*.

4. Прилагател. конча-
щіяся на *стъ* перемѣ-
няющіяся на *ше* наприм.
гистъ, *гише*; *густъ*, *гу-*
ше; но происходящія отъ
сущест. слѣдующъ об-
щему правилу; напр. *ргъ-*
гистъ, *ргъгистъе*; *пу-*
шистъ, *пушистъе*.

тихъ, *հանդարտ ասիւի*;
հանդարտագոյն. *сухъ*,
ցամաք, *суше*. *հշի*:

4. *Դժականք, յանգիլք*
ի տէրփոխն ի ւշե. զօ,
гистъ, մաքուր, гише,
մաքրագոյն. բայց ծա-
գեալքն ի գոյականաց
հետեւին ընդհանուր կա-
նոնի. զօ, ргъгистъ, խո-
սուր, пушистъ, փետրա-
ւոր. հշի:

Прилагательныя склоняются по 5 склоненію.

Единственное.			
И. З.	ый	ая	ое
Р.	ого	ой	ого
Д.	ому	ой	ому
В.	ого, ый	ую	ое, аго
Т.	ымъ	ою	ымъ
П.	омъ	ой	омъ
Множественное.			
И. З.	ые	ья	ья
Р.	ыхъ	ыхъ	ыхъ
Д.	ымъ	ымъ	ымъ
В.	ыхъ, ые	ыхъ, ья	ья, ыхъ
Т.	ыми	ыми	ыми
П.	ыхъ	ыхъ	ыхъ

Չափանշանի ՚ի վերջոյ *Отдѣльныя* имѣюпѣ
կցեալ ունին զմասնիկս *на концѣ* часпицы. *ալ,*
ալ, էալ. *չօ,* միակ, եր- *եակ,* напр. *միակ,* одинъ,
կեակ: *երկեակ,* вдвоѣмъ.

Բաշխաշանի կողմին *Объемлющія* имѣюпѣ
մասնկամբս *на концѣ* часпицу. *սէն*
չօ, երկոքեան, տասնե- *или сѣ,* напр. *երկոքեան*
քին: *двое,* տասնեքին *десятеро.*

Վշխաշանի յանգին ՚ի *Посторительныя* о-
չափանշ կամ հին. *չօ,* քա- *канчиваются* на *աւաշ*
աւաշարիկ, նախկին: *или հին,* напр. *քաւաշա-*
արիկ въ чешверо.

3. Числительныя имена означаютъ число или порядокъ предметовъ, напр. одинъ въпорый.

Ե. Եдинственное.

Ի.	իմի, հեչիօ	որ, հեչո- րի	իբ, հեչիօ
Ս.		սուրսբ, հեչո- որո	իբիբ
Գ.			իւիբ
Պ.			զիւիբ
Հ.	զիմի	զոր, ւի, աօ	զիբ
Ն.	յիմի մէ	յուսիբէ, օմի հեչորո	յիմիբէ
Պ.	զիմի մէ	զուսիբէ, օմի որոմ	զիմիբէ
Տ.	յիմի, զիմի	ուսիբ, աւորբ, զիմիբ	
Ն.		յորբ, հեչո- որոմ	յիմիբ
		յուսիբ, Վի հեչո- որոմ	յիմիբ

Ե. Եдин. Յ. 4. Множ. Ե. Եдин.

И.	սիմի, հեչիօ	սիմանբ	ի՞նչ կամ ի՞նչ, չիօ?
Р.	սրուի, հեչո- օ	սիմանց	ի՞ր կամ ե՞ր, չօ?
Т.	սիմամբ, հեչո- մի	սիմամբբ	ի՞ր, չեմ?
Окр.	զսիմամբ, օկո- լօ հեչօ	զսիմամբբ	զի՞ր, օկոլօ չօ?
Ви.	զիմի, հեչօ	զսիմանի	զի՞նչ, չիօ?
Вы.	յուսիմի մէ, օմի հեչօ	յսիմանց	աւ իմի՞, օմի չօ?
Пов.	զուսիմի մէ, օ հեչօմ	զսիմանց	զիմի՞, օ չեմ?
Д.	զսիմի, աւ սիմի, հեչօմ	աւ սիմանլի, օ. մանց	ի՞մ, չի՞մ աւ ի՞նչ, չեմ?
П.	յուսիմի, Վի հեչօմ	յսիմանի	յի՞նչ, Վի չեմ?

Раздѣляются на количественныя и порядковыя.

Количественныя отвѣчаютъ на вопросъ: сколько? напр. пять.

Порядочныя отвѣча-
ютъ на вопросъ кото-
рый напр. прешій, пя-
тый.

Имена числительны
порядочныя склоняются
по 5-му склоненію напр.
первый, ая, ое.

Имена числительныя количественныя кончающіяся на *а* и *я* склоняющіяся какъ существ. 1-го склоненія; напр. дюжина, тысяча, сотня; кончающіяся на *ъ*, *о* по 2-му склоненію напр. десятокъ, сорокъ, сто, девяносто.

Кончація на ь по
4-му склоненію наприм.
пять, десять.

የጠቀሙትን ነፃ ጽሕፈት
ከዚህ ነፃ ማመከራ፡

Քանիչնիք պատաս-
խտեւ Տարցմանս յոքսն.
Գօ, при вѣдѣ, пять сѣи-
хъ. Քանիչնիք պատասխա-
նեւ Տարցմանս յօր կամ
սնի՞շերրորդս. Գօ, претій
вѣрորդъ, пять сѣи-
хъ:

ԹՎԱԿՈՆ ՂԱՍՈՒԿԱՆ
ԱՆՈՒԱՆՔ ՀՅՈՒՄԻՆ ԸՍԹ 5
ՀՅՈՒՄԱԴԱՍՈՒԵ. ՎՕ, пер-
ВЫЙ, ая, ое.

Բայարձակ թուանինք
 յանգեալք ՚ի ա կամ я
 հոլովին ըստ օրինակի դո-
 յականայ առաջին հոլո-
 վադասուծի. զօ, дюжи-
 на երկոտասան, пы́сяча
 հալար, со́пня հարիւր.
 յանգեալք ՚ի ւ, а ըստ
 2 հոլովադասուծի. զօ,
 десято́къ տասն, соро́къ
 քառասուն, спю հարիւր,
 девяно́сто իննրսուն:

Յանդեալք ՚ի Երուս
ղմ հոլովադ ասողի. զօ,
пятьдесятъ тысячъ

Ծանօթութիւն: Յայսմ մատենի մինչև ցայս վայր
 Զանայեալ ըստ կարեացս համեմատել զկանոնս եր-
 կուց այլազան Լեզուաց համեմատաբար՝ եղաք ՚ի
 ձախոյ կողմանէ զքերականութի Ռուսաց և յաջմէ՝
 զՀայոցն հանդերձ թարգմանութեամբք իւրեանց,
 իսկ աստ ՚ի պատճառս անհամաձայն լինելոյ բա-
 ղում կանոնաց իր՝ առաւելութիւ և պակասութիւ
 նոցա յայտոսիկ լեզուս՝ հարկադրեցաք, զի մի մնաս-
 ցէ տեղին դատարկ, զաղիւսակս քանի մի հոլովոյ
 Ռուսաց դնել ՚ի տեղի Հայոց:

Примѣчаніе. Въ сей книгѣ, до сихъ поръ спа-
 раясь по возможности сравнить правила двухъ со-
 вершенно несходныхъ языковъ, спавили мы срав-
 нительно съ лѣвой стороны Русскую, а съ правой
 Армянскую Грамматику съ переводами ихъ; по
 здѣсь по не сообразности многихъ правилъ, (п. е.
 обилія и недоспапка ихъ въ обоихъ языкахъ) и
 чшобы не оспалось нѣсколько бѣлыхъ спраицъ,
 принуждены посспавишь на мѣспѣ нѣкопорыхъ
 Русскихъ таблицъ Армянскія.

Множественное.		
И. З.	четыре, չորք	полтора, полторы մի և կէս
Р.	четырехъ, չորից	полупора, полупоры մից և կիսոց
Д.	четыремъ, չորից	полупору, полупорѣ միուս և կիսոց
В.	четыре, զչորս четырехъ	полтора, полторы զմի և կէս
Т.	четырьмя, չորիւք	полупоромъ, полу- порью միով և կիսով
П.	о четырехъ, զչորից	о полупорѣ, о полу- поры զմից և զկիսոց

П.	пятьдесять, յիսուս	двѣсти, երկուստ
У.	пятидесяти, յիսուսի	двухъ сотъ, երկուս հարիւրոց
С.	пятидесяти, յիսուսի	двумъ спамъ, երկուս հարիւրոց
З.	пятьдесять, զյիսուս	двѣсти, զերկուստ
Ч.	пятьюдесятью, յի- սուսիւ	двумя спами, երկուս հարիւրօք
Ц.	о пятидесяти, զյի- սուսի	о двухъ спяхъ, զեր- կուս հարիւրոց

2. Դերանուն:

Դերանունն 'ի գործ ածի փոխանակ գոյական ա-
նունաց և բաժանի

1. Յեւէմն:

1. Личныя.

Ես я, դու ты, ինչև самъ, իւրիւսмой, իրեւոյ, ի-
մեկու одиного другаго.

2. 'ի ցոյցման:

2. Указательныя.

Այս, դու сей, նա онъ, այս, այդ этотъ, այն тотъ,
այն, դոյն сей, նոյն тотъ.

3. 'ի ստացման:

3. Притяжательныя.

Իմ мой, քո-քովой, մեր нашъ, ձեր вашъ, իւր-свой,
իմային мой, քոյին-покой, մերոյին нашъ, ձերոյին-
вашъ, իւրեանցային ихъ, սորայ сего, դորայ сего,
նորայ его, սոցա, դոցա-снихъ, նոցայ ихъ.

4. 'ի յարմարաց:

4. Относительныя.

«, որ-который.

5. 'ի խմբարկաց:

5. Различающія лица.

Այս, դ, ն. որք դնին 'ի
վերջ բառից վասն որո-
շելոյ զդէմս. զո, մեղա-
ւորս, արդարդ. մարդն.
ևն:

Այս, դ, ն. Которыя спа-
вяшся на концъ словъ
для означенія лицъ, напр.
մեղաւորս я грѣшный,
արդարդ-ты праведный,
մարդն-человѣкъ.

Мѣспомѣнія, подобно именамъ, имѣюпш: *три* рода, *два* числа и *семь* падежей.

Единств.		Множ.	Единств.		Множ.	Единств.	
И.	я, ѿ	мы, ѿр	шы, ѿр	вы, ѿр			
Р.	меня, ѿ	насъ, ѿр	себя, ѿр	васъ, ѿр	себя,		
Д.	мнѣ, ѿ	намъ, ѿр	себѣ, ѿр	вамъ, ѿр	себѣ,		
В.	меня, ѿ	насъ, ѿр	себя, ѿр	васъ, ѿр	себя,		
Т.	мною, ѿ	нами, ѿр	побою, ѿр	вами, ѿр	собою,		
П.	о мнѣ, ѿ	о насъ, ѿр	о себѣ, ѿр	о васъ, ѿр	о себѣ,		

Единств.		Множ.		Единств.		Множ.	
И.	онъ, ѿ	она, ѿ	оно, ѿ	они, ѿр	онѣ		
У.	его, ѿр	ея, ѿр	его, ѿр	ихъ, ѿр	ихъ, ѿр		
С.	ему, ѿ	ей, ѿ	ему, ѿ	имъ, ѿр	имъ, ѿр		
З.	его, ѿ	ее, ѿ	его, ѿ	ихъ, ѿр	ихъ, ѿр		
Р.	имъ, ѿр	ею, ѿр	имъ, ѿр	ими, ѿр	ими, ѿр		
П.	о немъ, ѿ	о ней, ѿ	о немъ, ѿ	о нихъ, ѿ	о нихъ, ѿ		

Դերանուանք ըօրինակի անուանց ունին զերհո-
ւելս, զհոյնս ևն.

	Ելուի.	Յագնուի.	Ելուի.	Յագնուի.
Ո.	ես я	մեր мы	դու ты	դուք вы
Ս.	իմ меня	եր насъ	քո шебя	ձեր васъ
Գ.	ինչ мною	երօք нами	քի побюю	ձօք вами
Պ.	զինչ око- ло меня	զմերօք око- ло насъ	զքի око.ло шебя	զերօք око- ло васъ
Հ.	զիւ меня	զմիւ насъ	զքիւ шебя	զիւիւ васъ
Յ.	յինէն онъ меня	յի մէն ջ онъ насъ	յի քէն онъ шебя	յի ձէն ջ онъ васъ
Պ.	զինէն обо мнѣ	զմէն ջ обѣ насъ	զքէն о ше- бѣ	զէն ջ обѣ васъ
Տ.	ինձ мнѣ	միւ намъ	քիւ шебѣ	ձիւ вамъ
Ն.	յիւ во мнѣ	յի միւ въ насъ	յի քիւ въ шебѣ	յի ձիւ въ васъ

	Ելուի.	Յագնուի.	Ելուի.	Յագնուի.
Ի.	ինքն самъ	իրքեանք сами	իւր свой	իւրեանք свои
Ր.	ինքեան са- маго	իրքեանց са- михъ	իւրեան сво- его	իւրեանց своихъ
Դ.	իրքեամք самимъ	իրքեամք բ самими	իւրեամք своимъ	իւրեամք բ своими
Օկ.	զիրքեամք около са- маго	զիրքեամք բ около са- михъ	զիւրեամք около сво его	զիւրեամք բ около своихъ
Յ.	ինքն сама- го	իրքեանս самихъ	զիւր свой, своего	զիւրեանս своихъ
Յի.	յինքեիւ онъ самага	յիրքեանց отъ самихъ	յիւրեան отъ своего	յիրքեանց отъсвоихъ
Սո.	զինքեիւ о самомъ	զիրքեանց о самихъ	զիւրեան о своемъ	զիւրեանց о своихъ
Դ.	իրքեան սա ինքն } } са- } мо } му	իրքեանց са- սա ին } } ми- } мѣ	իւրիւ } } сво- սա } } ему	իւրեանց սա իւրիւ } } своимъ } своимъ
Ս.	յիրքեան въ самомъ	յիրքեանս въ самихъ	յիւրեան въ своемъ	յիրքեանս въ своихъ

	Единственное.		Множест.
И.	сей, сіе այս	сія	сіи այսքիկ
Р.	сего այսր	сей	сихъ այսոցիկ
Д.	сему այսմ	сей	симъ այսոցիկ
В.	сей, сего զայս	сію	сихъ, сіи զայսոսիկ
И.	симъ այսուիկ	сею	симн այսորիւք
П.	о семъ զայսմանէ	о сей	о сихъ զայսոցիկ

	Единственное.			
И.	помъ, по այն	па	кпо	чпо
Р.	пого այնր	пой	а/ кого	ինչ чего
Д.	пому այնմ	пой	зур кому	էր чему
В.	пого помъ по	шу	а.м кого	իմ чпо
Т.	пѣмъ այնու	пою	зп кѣмъ	զինչ чѣмъ
П.	о помъ զայնմանէ	о пой	кѣмъ о комъ	իւ о чемъ
			որով զորմէ	զմէ

	Ելակն.	Յոգնակն.	Ելակն.	Յոգնակն.
Ո.	սա сей	սոքա сін	այա сей	այսոքիկ сін
Ս.	սորա	սոցա	այսր, այսորիկ	այսոցիկ
Բ.	սովաւ	սոքօք	այսու, այսուիկ	այսոքիւք
Պ.	զսովաւ	զսոքօք	զայսու, զայսուիկ	զայսոքիւք
Ի.	զսա	զսոսա	զայս	զայսորիկ
Լ.	ի սմանէ	ի սոցնէ	յայսմանէ	յայսցանէ
Պ.	զսմանէ	զսոցնէ	զայսմանէ	զայսցանէ
Տ.	սմա, առ սա	սոց, առ սոսա	այսմ, այսմիկ առ այս	այսոցիկ առ այսոս''
Ն.	ի սա, ի սմա	ի սոսա	յայսմ, յայսմիկ	յայսոցիկ

	Ելակն.	Յոգնակն.	Ելակն.	Յոգնակն.
Ո.	սոյն сей	սոքին	իմ мой	իմք мой
Ս.	սորին	սոցին	իմոյ	իմոց
Բ.	սովիմք	սովիմքք	իմով	իմովք
Պ.	զսովիմք	զսովիմքք	զիմով	զիմովք
Ի.	զսոյն	զսոյնս	զիմ	զիմս
Լ.	—	ի սոցուենց	յիմոյ, յիմմէ	յիմոց
Պ.	—	զսոցուենց	զիմոյ	զիմոց
Տ.	սմին, առ սոյն	սոցին, առ սոսին	իմում, առ իմ	իմոյ, առ իմս
Ն.	ի սոյն, ի սմին	ի սոյնս	յիմ	յիմս

	Ելալի.	Յագիւի.	Ելալի.	Յագի.
Ա.	քային швой	քայինք швои	ո քիо	յք
Ա.	քայ	քայոց	յլ	յց
Գ.	քայով	քայովք	—	—
Պ.	զքայով	զքայովք	—	—
Դ.	զքային	զքայինս	զ	զայ
Ը.	ի քայ	ի քայոց	յումէ	յայ
Պ.	զքայ	զքայոց	զումէ	զայ
Տ.	քայում	քայոց, առ	ում	այ
	առ քային	քայինս	առ ո	—
Ե.	ի քայում	ի քայինս	—	—

	Ելալի.	Յագի.	Ելալի.	Յագիւի.
И.	որ копорый	որք	—	—
Р.	որայ	որոց	իրերաց	միմանց
			другъ дру-	другъ дру-
			га	га
Т.	որով	որովք	իրերք	միմամքք
ОБ.	զորով	զորովք	զիրերօք	զմիմեամքք
В.	զոր	զորս	զիրեարս	զմիմեանս
ВЫ.	յորմէ, յորայ	յորոց	յիրերաց	ի միմեանց
ПОВ.	զորմէ, զորայ	զորոց	զիրերաց	զմիմեանց
Д.	որում, յոր	առ որս	ցիրեարս	միմեանց, առ
	առ որ	որոց	իրերաց	միմեանս
П.	յորում	յորս	յիրեարս	ի միմեանս

3. Глаголь.

Глаголь изображаетъ дѣйствіе, спраданіе и состояніе предмета напр. пишу, хожу.

Раздѣляется на дѣйствительный, страдательный, средний, возвратный, взаимный и общій.

Дѣйствительный глаголь показываетъ дѣйствіе одного предмета на другой и принимаетъ винительный падежъ на вопросы: *кого* и *что?* напр. *почитаю* (кого?) *родителей*; *люблю* (что?) *деревню*.

Страдательный показываетъ спраданіе предмета отъ другаго и узнается по вопросамъ: *къмъ*, *тѣмъ?* *отъ* *кого*, *отъ* *чего?* напр. *я* *гонимъ* (къмъ?) *врагомъ* или *отъ* *врага*.

Средній показываетъ дѣйствіе и состояніе предмета и не принимаетъ винительнаго паде-

Քաժանի ՚ի ներգործման, հրապարակման, հասարակման, անհրաժեշտման և քերականութեան:

Ներգործման բայն ցուցանէ զներգործութի միոյ առարկայի ՚ի վերայ այլոյ և առնու զհայցական հոլով հարցմամբք որ կամ զնշ. փո, պատուով (զո) զծնողս. սիրեմ (զնշ) զգիւղ.

Կրակարանն ցուցանէ զկրեւութիւն առարկայի յայլմէ և ճանաչի հարցմամբք որո՞ւ, ե՞ւ կամ յո՞նէ. փո, վանիմ (յումմէ) ՚ի թշնամեոյ կամ թշնամեաւ:

Հասարակն ցուցանէ զգործողութի և զգրութի առարկայի և ի՞նչ առնու զհայցական հոլով. փո

3. Բայ:

Բայն ցուցանէ զգործողութիւն, զէրեւութիւն և զերութիւն առարկայից. օ, գրեմ, վանիմ, ննջեմ:

Բաժանի ՚ի ներգործական, հրաւիրական, հարան, շէղական, էական և անգործական:

Раздѣляется на дѣйствительный, страдательный, общій, средний, вспомогательный (или существительный) и приизинительный.

Ներգործական ցուցնէ զներգործութիւն առարկայի ՚ի վերայ այլոյ. օ, գրեմ զթուղթ.

Дѣйствительный показываетъ дѣйствіе предмета на другой. напр. пишу письмо.

Կրաւորական ցուցանէ զկրեւութիւն կեանքի առարկայ. օ, խոյրիմ, վանիմ.

Страдательный показываетъ спраданіе, принимаемое опъ другаго предмета.

Ծանօթ. Ներգործական բայք ՚ի ներկայ ժամանակն յանգին ՚ի եմ, իսկ կրաւորականք յանգին ՚ի իմ. օ, այրեմ, այրիմ.

Примѣ. Дѣйствительный глаголѣ въ настоящемъ времени кончящся на емъ, а страдательной на имъ. напр. *այրեմ* жгу, *այրիմ* горю.

Հարան ցուցանէ երբեքն զգործողութիւն և երբեքն զկրեւութիւն. օ, Աբրահամ ծնաւ զիսա-

Общій показываетъ иногда дѣйствіе, а иногда спраданіе. напр. Авраамъ родилъ (ծնաւ)

жа напр. хожу, спою, ըրջիմ. կանգնիմ. ննջիմ, сплю.

Возвратный изображаетъ дѣйствіе на самаго себя и соснавляется изъ дѣйствительнаго глагола и часпицы *ся* напр. *хвалю-ся, возвращаю-ся.*

Взаимный изображаетъ взаимное дѣйствіе двухъ или многихъ предметовъ и узнается по вопросамъ: *съ кѣмъ?* *съ чѣмъ?* напр. *сражаюсь (съ кѣмъ?) со врагами.*

Общій имѣетъ смыслъ дѣйствительнаго и среднего, и безъ часпицы *ся* ничего не значить. напр. *надѣюсь, стараюсь.*

Глаголы имѣють: 1.) три наклоненія: *изъявительное, повелительное и неопредѣленное.*

Աշխատանքի յուր զգործողութիւն յանձնի դարձուցել և կազմի ի ներգործական բայէն յաւելեամբ *ся* մտնական, իօ, *хвалю-ся* գովիմ գիս (գովիմ) *возвращаю-ся* դարձուցանեմ գիս (դառնամ).

Փոխակիցանք յուր զգործողութիւն երկուց կամ բազում առարկայից առ իրեարս դարձուցել և ճանաչի հարցմամբ *с* *кѣмъ?* *ի* *հիմ*, *с* *чѣմъ?* *ի* *ո, պատերազմիմ (ի* *հիմ)* *ի* *թշնամիս:*

Ընդհանուրն ունի ընդհանակութիւն ներգործականի և հասարակի, և առնց մտնական *ся* չունի ընդհանակութիւն. *զո, надѣюсь յուսամ, стараюсь ջամ.*

Բայք ունին 1.) *դէրին էականին ք. պատհանան, պարտաւորան և պնդանք.*

հակ' իսահակ ծնաւ յԼ.բ.
րահամէ:

Չէզոքանէնն ցուցանէ
ղգործողութի առարկայի
յանձն իւր դարձուցեալ.
որ, երթամ, ննջեմ. և:

Ինչպէս են՝ էճ, գոճ,
լինիճ, էլանիճ.

Անդրաշնչանն ցուցանէ
ղգործողութի պատճառող
ղայլ գործողութի. որ, զար-
թոնցանեմ. բարկացու-
ցանեմ.

Բայք ունին 1.) ղեր-
կուս եղանակս՝ զանազան
անէն և զհրահայտէն.

2.) Չ երիս ժամանակս
դէերէն, զանդեալ և զա-
յաւանի.

Լնցեալ ժամանակն
բաժանի յանէապար և ՚ի
էապարէալ, իսկ ապառնին
՚ի պարզ և ՚ի բազմաբնէալ.

Исаака, Исаакъ родился
(ծնաւ) опгъ Авраама.

Средній показываесть
дѣйствіе, обращенное на
самого себя. напр. иду,
сплю.

Вспомогательные(су-
ществительные) сущь:
էճ (есмь) գոճ, լինիճ, էլա-
նիճ (бываю).

Причинительные по-
казываютъ дѣйствіе, про-
изводящее (причиняю-
щее) другое дѣйствіе.
напр. сержу, бужу.

Глаголы имѣютъ 1.)
два наклоненія: изъяви-
тельное и повелитель-
ное.

2.) Три времени: на-
стоящее, прошедшее и
будущее.

Прошед. разделяется
на неопредѣленное и со-
вершенное; а будущее на
простое и сложное.

2.) Три времени: *на-
стоящее*: (а) неопредѣ-
ленное (b) однократное
(с) многократное) и *бу-
дущее*. а) неопредѣлен-
ное и b) однократное).

3.) Два числа *единств.*
и *множеств.*

4.) Три лица 1-е я
пою, 2-е ты поешь 3-е
онъ пѣетъ, и т. д.

5. Въ прошедшихъ вре-
менахъ три рода: *му-
жескій* читалъ, *жен-
скій* читала, *средній* чи-
тало.

6. Два спряженія: если
2-е лице единств. числа,
находящаго времени кон-
чима на *еишь* по гла-
голь 1-го спряженія, на-
прим. *читаю-читаешь*,
если же на *ишь* по 2-го
напр. *люблю-любишь*.

2.) Ձերիս ժամանկս
զէրէմի, զանցեալ (а) անո-
րոշ, b) անցիլ միանգամ
с) անցեալ բազմիցս) և
շարունակ (а) անորոշ. և
b) միանգամ).

3.) զերկուս թիւս՝
զէրէմի և շարունակ.

4.) Ձերիս զէմս՝
առաջին՝ ես երգեմ, եկդ՝
դու երգես և երդ՝ նա
երգէ.

5. Յանցեալ ժամա-
նակս զերիս սեռս՝ զար-
կան, (որ յանգի 'ի Ե) զի-
գան, (որ յանգի 'ի Բ) զհ-
ման, (որ յանգի 'ի Գ).

6. Ձերկուս խոնարհ-
մունս. եթէ եկդ զէմ
եզական թուոյն ներկայ
ժամանակին աստճանա-
կան եղանակին յանգի 'ի
եիшь բայն է առաջին խո-
նարհման. փո, *читаю, чи-
таешь*, իսկ եթէ յանգի
'ի ւիшь բայն է եկդ խո-
նարհման. փո, *люблю, лю-
бишь*.

3.) Два числа: един-
ственное и множе-
ственное.

4.) Ձերիս գէմս 1.
ես երգեմ 2. դու եր-
գես 3. նա երգէ.

5. Ձերն խնայէ՞ս նա,
որք ճանաչին ըստ վեր-
ջաորոնց ներկայ ժա-
մանակին. է՛հ, ա՛հ, ո՛հ, է՛հ:

3.) Ձերկուս (Ժիւս
դէպէ՞նք և շոգնե՞նք.

4.) Три лица: 1-е я
пою, 2-е ты поёшь, 3-е
онъ поетъ.

5. Четыре спряже-
ния, кои узнаются по
окончанию настоящего
времени, кончающегося на
է՛հ, ա՛հ, ո՛հ, է՛հ:

Первое Спряжение.

1. Изъявительнаго на-
клоненія

настоящее.

я посылаю, առարկիմ
ты посылаешь, առարկես
онъ посылаешь, առարկի
мы посылаемъ, առարկեմք
вы посылаете, առարկեցեք
они посылаютъ, առարկին

прошедшее однократ.

я послалъ, առարկի
я послалъ, առարկիմ

ты послалъ, առարկես
ты послалъ, առарկեսիմ

онъ послалъ, առарկես
онъ послалъ, առарկեսիմ

мы послали, առарկեսք
мы послали, առарկեսիմք

вы послали, առарկեսցիք
вы послали, առарկեսցիմք

они послали, առарկեսցին
они послали, առарկեսցիմն

будущее неопредѣлен.

я буду,

ты будешь,

онъ будетъ,

посылать.

առա-

քցից

առա-

քեսցես

առա-

քեսցի

Առարկիմ առարկեսիմ.

1. Առարկեսիմ առարկեսիմ.

հարկ.

прошедшее неопред.

я посылалъ, առарկեսի
ты посылалъ, առарկեսի
онъ посылалъ, առарկեսի
мы посылали, առарկեսիք
вы посылали, առарկեսի
они посылали, առарկեսին

прошедшее многокр.

я посылывалъ, առарկեսի
я посылывалъ, առарկեսիմ

ты посылывалъ, առա-
քесиք առарկесиք

онъ посылывалъ, առа-
քесиք առаркесиք

мы посылывали, առа-
քесиք առаркесиք

вы посылывали, առаркес-
иք առаркесиք

они посылывали, առа-
քесиք առаркесиք

будущее однократное.

я пошлю, առаркеси

я пошлю, առаркесиմ

ты пошлешь, առаркес-

иք առаркесиմ

онъ пошлетъ, առаркес-

иք առаркесиմ

Առաջին խնամակերպութիւն. *Первое Спряжение.*

Սահմանական էղանակիւն

Երգութեանք *Дѣйствительные.*

Դէրձայ.

անհատար.

Հախարէալ.

կապեմ

կապէի

կապեցի

կապես

կապելիւ

կապեցեր

կապէ.

կապէր.

կապեաց.

կապեմք

կապէաք

կապեցաք

կապեք

կապելք

կապեցիք

կապեն:

կապելն:

կապեցին:

Կրակաւորական *Страдательныя.*

Դէրձայ.

անհատար.

Հախարէալ.

կապիմ

կապի

կապեցայ

կապիս

կապելիւ

կապեցար

կապի.

կապիւր.

կապեցու.

կապիմք

կապէաք

կապեցաք

կապիք

կապելք

կապեցայք

կապին:

կապելն:

կապեցան:

мы будемъ,	$\left. \begin{array}{l} \text{посыла́тъ.} \\ \text{шлш.} \\ \text{բեցուբ} \\ \text{шлш.} \\ \text{բեսցիբ} \\ \text{шлш.} \\ \text{բեսցին} \end{array} \right\}$	мы пошлемъ, шлш.բես.
вы будете,		шлш.բես. միանգամ
они будутъ.		шлш.բես. միանգամ
		шлш.բес. միանգամ

2. Повелит. наклонен.

2. Հրահայտիւն.

неопредѣлен. время.	однократное время.
посылай, шлш.բի	пошли, шлш.բի միանգամ
посылай онъ, шлш.բեսցի	пошли онъ, шлш.բесցի միանգամ
посылайте, шлш.բեսցи	пошлите, шлш.բесցи միանգամ
посылайте они, шлш.բес.	пошлите они, шлш.բес. միանգամ.

3. Неокончат. наклон.

3. Անօրինակ.

неопредѣленное.	однократное.
посылаю, шлш.բի.	посылаю, шлш.բи.
Пригастіе.	Հրահայտիւն.
настоящее, посылающій	лая, посылаючи шлш.բի
шлш.բи	բի
прошедш. неопр. посы-	прошедш. неопр. посы-
лавшій шлш.բи	лавъ, посылавши шлш.բи
прошедш. однок. послав-	բи
шій шлш.բи մի-	прошедш. однокр. пос-
անգամ	лавъ, посылавши шлш.բи
Длѣприт. наст. посы-	բи.

2. Спряжение.

1. Изъявит. наклонен.

настоящее.

я хожу, շրջիմ
 ходишь, շրջիս
 ходишь, շրջիր
 ходимъ, շրջիմք
 ходите, շրջիք
 ходятъ, շրջին

прошедш. однократ.

я, } сходилъ Գնացիր
 ты, } сходилъ Գնացիր
 онъ, } сходилъ Գնաց
 мы, } сходили Գնացաք
 вы, } сходили Գնացիք
 они, } сходили Գնացին

будущее неопредѣлен.

я буду, } ходишь.
 ты будешь, } ходишь.
 онъ будетъ, } ходишь.
 мы будемъ, } ходишь.
 вы будете, } ходишь.
 они будутъ, } ходишь.

2. Повелительное наклонение.

неопредѣленное время.

ходи, շրջիս

ходи онъ, շրջացի նա

сходи, գնի

сходи онъ, գնացի նա.

2. Ստորոգյալ.

1. Ստորոգյալ և ժամանակ.

прошедш. неопредѣл.

я, }
 ты, } ходи. Գնաց
 онъ, } ходи. Գնաց
 мы, }
 вы, } ходили Գնացաք
 они, } ходили Գնացին

прошедш. многократ.

я, }
 ты, } хаживалъ Գնացար
 онъ, } хаживалъ Գնացաւ
 мы, }
 вы, } хаживали Գնացաք
 они, } хаживали Գնացան

будущее однократное.

я схожу, գնացիր
 ты сходишь, գնացես
 онъ сходитъ, գնացի
 мы сходимъ, գնացաք
 вы сходите, գնացիք
 они сходятъ, գնացին.

однократное.

сходи, գնաց

сходи онъ, գնացի նա.

3. Неокончателное наклоніе.

неопредѣленное.

однократное.

ХОДИШЬ, 2P2^{PL}

схотѣхъ, ꙗкоже

причастіе настоящее.

ходящій, 2р2п7

приващивающее.

ходившій, ზღუდნილ

дѣпригастіе настоящее.

ходя, $2p \frac{d\epsilon}{d\mu}$

ХОДЮЧИ, *ушанувши*

прошедшее неопределенное.

ХОДИВЪ, շրջեցեալ

ХОДИВШИ, *q'nyuybny*

прошедшее однократное.

СХОДИВЪ, СХОДИВШИ, գծացեալ միանգամ

Вспомогательный гл. если не употребляется.

Изъявит. наклоненія. прошед. неоп. многок.
настоящее. и однокр.

я бываю, и д'

я, (5/1 я, (6,7 5

ты бываешь, *и*

пы, } быть пы, } бы-

онъ бываешъ, 5

ОНЪ, (ОНЪ, (валъ

мы бываемъ, *и др.*

МЫ, (МЫ,

вы бываете, 5p

вы, были вы, бывали

они бывають, *иъ.*

они, (U) они, (

будущее.

повелительн. наклон.

я буду, ь759

будь, бывай *Er lund, Er*

шы будешь, *bylysh*

будь онъ, пусть онъ бы-

ваепгъ, [θ-ñη 1[ly]i ʏm

ОПЪ, БУДЕПЪ, *hghy*

222

мы будемъ, *bybynyr*

будемъ, *1690*

вы будеше, *bylyshy*

будыте, бывайте и в роде.

Եղերձը

они будуть, *bylybyly*.

будь они, пусть они бу-

душѣ [ʃnɐ hɐlɔɦɪv̩ ʒu .

լուանիմք. լուանայաք. լուադտք.

լուանիք. լուանայիք. լուապայք.

լուանին: լուանային: լուապան:

Աղաւթի
պարզ.

Աղաւթի
թաղաւթիւ.

Աղաւթի
պարզ.

Աղաւթի
թաղաւթիւ.

լուադից. լուանայիմ. լուադայց. լուանայիւմ.

լուապես. լուանայես. լուապիտ. լուանայիտ.

լուապէ. լուանայիւ. լուապի. լուանայի.

լուապուք. լուանայիւմք. լուապուք. լուանայիւմք.

լուաջիք. լուանայիւք. լուաջիւք. լուանայիւք.

լուապեն: լուանայիւն. լուապին: լուանայիւն:

Հ Ե Մ Տ Մ Ե Մ Ն.

լուան. մի լուանար. լուայիւ. մի լուանիր.

լուայէք. մի լուանայք. լուադարուք. մի լուանիւք:

Ա Պ Ե Մ Կ Ն Յ.

լուանալ. լուանիլ. նալց. նալով:

Ը Դ Դ Ն Լ Դ Ե Լ Ն Լ Լ Ե Լ Դ.

լուադող. լուաքեալ.

լուանալի. լուանալոյ:

Неокончателное наклоненіе.

Бышь лѣѣтѣ , бываешь ѣѣтѣ , бывываешь.

Пригастіе.

Дѣепригастіе.

Настоящ. сущій, ѣѣтѣ Настоящ.будучи, ѣѣтѣтѣ ,

прошед. бывши, ѣѣтѣтѣ прошедш. быть, бывши,
бывавши, ѣѣтѣтѣ .

будущ. будущій, ѣѣтѣ
 ѣѣтѣтѣ .

Страдательный глаголѣ.

1. Изъявительнаго наклоненія.

Настоящее.

Прошедш. однокр.

я бываю,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ѣѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \end{array} \right\}$	я былъ,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{ѣѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \\ \text{ѣѣтѣтѣтѣ} \end{array} \right\}$	
ты бываешь,		ты былъ,		посланъ.
онъ бываетъ,		онъ былъ,		
мы бываемъ,		мы были,		
вы бываете,		вы были,		посланы.
они бывають,		они были,		

Прошедш. однократн.

Многократное.

я,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{былъ посланъ} \\ \text{были посланы} \end{array} \right\}$	я,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{бывалъ посланъ} \\ \text{бывали посланы} \end{array} \right\}$
ты,		ты,	
онъ,		онъ,	
мы,		мы,	
вы,		вы,	
они,		они,	

Будущее неопредѣлен.

Будущее однократное.

я буду,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{посланъ} \\ \text{посланы} \end{array} \right\}$	я буду,	$\left\{ \begin{array}{l} \text{посланъ} \\ \text{посланы} \end{array} \right\}$
ты будешь,		ты будешь,	
онъ будетъ,		онъ будетъ,	
мы будемъ,		мы будемъ,	

3. խ ո ն ու ղ ու ֆ.

Ս ու ճ ու ն ու չ ու ք.

Ն ե ր զ ո ղ ծ ու ն ք.

Ն ե ր չ ու.

Ն ե ր չ ու ղ.

Ս ու ղ ու ղ.

Հ ե ղ ու մ.

Հ ե ղ ու ի.

Հ ե ղ ի.

Հ ե ղ ու ս.

Հ ե ղ ու ի ը.

Հ ե ղ ե ը.

Հ ե ղ ու.

Հ ե ղ ու ը.

Ե Հ ե ղ. Հ ե ղ.

Հ ե ղ ու մ ք.

Հ ե ղ ու ա ք.

Հ ե ղ ա ք.

Հ ե ղ ու ը ք.

Հ ե ղ ու ի ք.

Հ ե ղ ի ք.

Հ ե ղ ու ն:

Հ ե ղ ու ի ն:

Հ ե ղ ի ն:

3. С н р я ж е н и е.

Ս ու ղ ու ն ու չ ու ք.

Ս ու ճ ու ն ու չ ու ք.

Ն ե ր չ ու.

Ն ե ր չ ու ղ.

Ս ու ղ ու ղ.

Հ ե ղ ա ն ի մ.

Հ ե ղ ա ն ի.

Հ ե ղ ա յ.

Հ ե ղ ա ն ի ս.

Հ ե ղ ա ն ի ը.

Հ ե ղ ա ը.

Հ ե ղ ա ն ի.

Հ ե ղ ա ն ի ը.

Հ ե ղ ա լ.

Հ ե ղ ա ն ի մ ք.

Հ ե ղ ա ն ի ա ք.

Հ ե ղ ա ք.

вы будыше,
они budouшъ.

вы будеше,
они budouшъ.

2. Повелительное наклоненіе.

Однократное.

Ща-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ

будь я, {
будь ты, { посланъ.
будь онъ, {
будь мы, {
будыше вы, { посланы.
будь они, {

3. Неокончателное наклоненіе.

Неопредѣленное.

Однократное.

Бышь посылану
пригаст. настоящее.
посылаемый
прошедшее однократ.
посланный.

Бышь послану
прошедшее неопредѣл.
посланный.

Дъепригастіе наст.
будучи посыланъ
прошедшее неопредѣл.
бывъ посыланъ

прошедшее однократ.
бывъ посланъ.

Въ глаголахъ естъ так-
же недостаточные, без-
личные и неправильные.

Бъ-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ
Бъ-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ
Бъ-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ

Безличные супъ тѣ,
которыя спрягаются
только въ третьемъ
лицѣ, наприм. *хочется*,
мнится, *кажется*.

Ща-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ
Ща-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ
Ща-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ

Недостаточные супъ

Ща-мъ-е-мъ е-мъ-е-мъ

հեղանիք. հեղանէիք. հեղայք.
 հեղանին: հեղանէին: հեղան:

Աղաւանի
 պարզ.

Աղաւանի
 բաղադրեալ.

Հաստաշահան.
 Տնդ. մի հեղուք. հեղէք.

հեղից. հեղանիցիմ. մի հեղուք.

հեղցես. հեղահինիցս. հեղի՛ր. մի հեղանիւր. հե-

հեղցէ. հեղանիցի. լարուք. մի հեղանիք:

հեղցուք. հեղանիցիմք. Անէսի-այլ.

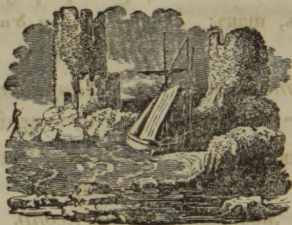
հեղջիք. հեղանիցիք. հեղուլ. հեղանիլ. հե-

հեղցեն: հեղանիցին. լոյ. ուլ:

Ընդ-հեղուլ-իւ-հի.

հեղող. հիլեալ.

հեղլի. հեղլոյ:

пѣ, у которыхъ недо-
спаептъ какого нибудь
времени, или числа, или
наклоненія.

Неправильные суть
пѣ, которые спрягаются
не сходно съ общими пра-
вилами напр. *хօղ*, даю,
լմ, иду, *մոց*. и пр.

*չոչնին կամ զթամանակ
ինչ, կամ զթիւ, կամ
զեղանակ.*

*Աշխատիս ես, որք ոչ
խոնարհին ըստ հասարակ
կանոնի. քօ, քոց կամիմ,
даю տամ, Լմ եւ տեմ,
иду գնամ, մոց կարեմ.*

4. Причастіе.

Причастіе сокращаетъ
въ себѣ глаголѣ и возно-
сительное мѣспонименіе
который, напр. любя-
щій вмѣсно который
любитъ, почитаемый
вмѣсно котораго почи-
таютъ.

Причастія бывающъ
пѣхъже залоговъ, какихъ
и глаголы ихъ, шакъ:

а) Действительныя

Ներգործիչն.

настоящ. любящій

սիրող.

прош. неопр. любившій

որ սիրէր.

*Ընդունելուին համա-
ռօտէ յինքեան զէս, ե
զգերանահի որ. քօ, մո-
блущій սիրող, փոխանակ
տեւլս, который лю-
битъ որ սիրէ. почитае-
мый յարգեալ, փոխա-
նակ котораго почита-
ютъ զոր յարգել.*

*Ընդունելուիք ունին
զնչանակուի սյնողիկ բա-
յիս, յորոց ծագին. ըստ
այսմ լինին.*

б.) Страдательныя

Արաստիչն.

настоящ. посылаемый

աւարելի.

прош. неопр. послан-

ный աւարեալ.

4. Ընդունելու ծագին.

Ընդունելու ծագին ՚ի բայից և յանգին ՚ի օղ կամ ող, էալ, լի, լոյ և ՚ի խօսակցուէ վարին իբրածական անուն, ունեւ. լոյ զգորուի բայից, ուստի կոչին Ըստանաւոր.

Մասնիկն ող կապի ը ներկայի և ը կատարելոյ սահմանականն ներգործական և չեղոք բայից. զօ, կապեմ, կապեցի, կապող.

Մասնիկն էալ կապի ը ներկայի և կատարելոյ սահմանականի. զօ, կապեցի, կապեալ, կապեցեալ.

Մասնիկքս լի, լոյ յանգին յանգելոյ թո բայից. ող, կապել, կապելի, ընթառալ, ընթանալի.

Причастіе происходитъ отъ глаголовъ, окончиваясь на оղ или ող, էալ, լի, լոյ и употребляется вмѣсто прилагательнаго имени, сохраняя значеніе глагола, почему называется *отглагольнымъ именемъ*.

Частница ող присовокупляется къ настоящему и прошедшему временамъ изъявительнаго дѣйствительныхъ и среднихъ глаголовъ. напр. *կապեմ, կապեցի, կապող* связывающій.

Частница էալ соединяется съ настоящимъ и прошедшимъ временами изъявительнаго наклоненія. напр. *կապեցի կապել կապեցեալ* связанный.

Частницы լի, լոյ присовокупаются къ неокончательному наклоненію глаголовъ. напр. *կապել պապելի* достойный бытъ связаннымъ.

прош. однокр. полюбив-
шій, ср. и др. вшг.

с.) Средня $\frac{1}{n} \sum_{i=1}^n x_i$
наст. идуцій x_i
у^н.

прош. неопр.шедшій пр
цѣшур.

прош. однок. пошедшій
прѣшу.

е.) *Взаимныя Фигуры*.
настоящ. сражающійся
цифры.

прошедш. сражавшійся
пр. 1710 г. 1711 г.

прош. однок. сразившийся при штурме крепости.

Дъепричастіе.

Дѣпричастіе сокра-
щаетъ въ себѣ глаголь
и нарѣчіе когда напр.
читая вмѣсто когда
читалъ.

прои. однок. посланный
 առաքել միանգամ.

давнопрош. посылав-
ный *ша. шрѣл р. шдфгу.*

d.) *Возврат.* $\Psi^{\sim} \xi^{\sim} \eta^{\sim} \zeta^{\sim} \eta^{\sim} \xi^{\sim} \eta^{\sim} \times$
настоящ. возносящійся
пр $\xi \omega \rho \delta \omega \lambda \iota \omega$.

прош. неопр. возносив-
шійся пр ζωγράφου.

прош. однок. воспесійся
 ζωηζωηδῆζωη, ηη ζωη-
 ζωηδῆζωη.

f.) Обиція ღუგუშინი.
настоящ. боящийся в
ღუგუშ.

прош. неопр. боявшійся
пр. брѣхѣр.

прош. однок. убожавшій-
ся пр вѣрѣннѣ.

Ի Լեզուին ՀԵՅ դոր-
ծիական հոլով աներևոյթ
եղանակին ունի զնշանա-
կուրի дѣпричастіа ու-
սաց, որ համառօտէ յին-
քեան զբայ և զմակբայս
յորժամ. քր, чипая ըն-
թեռնլով, փոխանակածե-
լոյ յորժամ ընթեռնոյր.

Ընդունելութիւն ունին
զմեռն, զձմեռ, զամենայն,
զլին, զհոլմէն և զհոլմ-
զարմանէն:

Անոս նոյն են ի սե-
ւից բայից.

Չնչ են երեք. պարզ,
որ ծնանի 'ի պարզ բա-
յից. զօ, խաբող. Էարդ,
ծագեալ 'ի բարդ բա-
յից. զօ, դատարկող,
և յարբարդ, ծագեալ 'ի
յարբարդ բայից. զօ,
ողբերգարկող.

Տեանչ երկու են՝ նա-
խաբու, բղխեալք 'ի նա-
խառիւ բայից. զօ, տե-
սեալ, և ածանցել, բղխել
յաճանցեալ բայից. զօ,
լիբունելոց.

Թիւս երկու են: Էլանմն
և յազնանմն.

Причастія имѣютъ:
залогы, формы, виды,
числа, падежи и скло-
ненія.

Залогы одинаковы съ
глаголами.

Формы при: простыя,
происходящія опъ про-
стныхъ глаголовъ. напр.
խաբող обманывающій,
сложныя, происходящія
опъ двусложныхъ гла-
головъ. напр. դատար-
կող распределяющій и
пресложныя, происхо-
дщія опъ прехслож-
ныхъ глаголовъ. напр.
ողբերգարկող. оплакива-
ющій.

Два вида: первообра-
зный, происходящій опъ
первообразныхъ глаго-
ловъ. напр. տեսեալ ви-
дѣвшій, и производный,
опъ производныхъ гла-
головъ. напр. լիբունե-
լոց пойманнымъ бытъ
достойный.

Два числа: единствен-
ное и множественное.

Длспричастія быва-
юуиъ пѣхъ же залоговъ
какихъ и глаголы ихъ,
пакъ.

а.) Действительныя
Երգործիչի.

настоящ. любя սիրելով.

прош. неопр. любивъ,
любивши սիրեալ.

прош. однок. полюбивъ
полюбивши սիրեալ մի
անգամ.

с.) Среднія Հասարակ.

настоящ. идущи գնալով.

прош. неопр. шедши
գնացեալ.

прош. опред. пошедши
գնացեալ մի անգամ.

е.) Взаимныя Փոխակի.

настоящ. сражаясь պա-
տերազմելով.

прош. неопр. сражав-
шись պատերազմեալ.

прош. однок. сразившись
մի անգամ պատերազմեալ.

Ունին զնշանակութի
այնոցիկ բայից, յորոց
բըլին. ըստ այսմ լինին.

б.) Страдательныя
Դրսորդիչի.

настоящ. будучи посы-
лаемъ առաքել գալով.

прош. неопр. бывъ по-
сыланъ բաղմիսս գա-
լով յղեալ.

прош. однок. бывъ по-
сланъ մի անգամ գալով
յղեալ.

д.) Возврат. Անցնիչի.

настоящ. возносясь
համբառնալով.

прош. неопр. возносив-
шись յորժամ համ-
բառնայր.

прош. однок. вознесшись
համբարձեալ.

ф.) Общія Ընդհանուր.

настоящ. боясь երկնել-
լով.

прош. неопр. боявшись
երկուցեալ.

прош. однок. убоявшись
յորժամ երկեալ.

Հոլմէ են ինն. որպէս
յանուանն.

Հոլովադասուծիք են
երեք.

Յանդեաւք ՚ի ոչ կամ
օչ հոլովին լւ 2 հոլովա-
դասուհ. քօ, շինող, զի,
զաւ.

Յանդեաւք ՚ի էւլ լւ 3
հոլովադասուհ. քօ, ծնիլ,
ծնելոյ, ուլ.

Յանդեաւք ՚ի լի ըստ 4
հոլովադասուհ. քօ, սիրե-
լի, սիրելոյ, սիրելեաւ.

Յանդեաւք ՚ի լոյ հո-
լովին միայն նախդրաւ.
քօ, ապրելոյ, յապրելոյ,
զապրելոյ, ապրելոյք, յա-
պրելոյք, զապրելոյս.

Падзесей 9 какъ и
въ именахъ.

Склонений три.

Кончащіяся на ոչ или
օչ склоняются по 2-му
склонению напр. շինող
спроющій,

Кончащіяся на էւլ по
3-му склонению, напр.
ծնեալ рожденный.

Кончащіяся на լի по
4-му склонению, напр.
սիրելի любимый, սիրե-
լոյ, սիրելեաւ.

Кончащіяся на լոյ
склоняются только по
началамъ, напр. ապրելոյ
долженспвующій живъ,
յապրելոյ, զապրելոյ.

5. *Нарѣчіе.*

Нарѣчіе ставится предъ глаголомъ, прилагательными именами и предъ самыми нарѣчіями и показываеиъ обстоятельствова ихъ напр. гроза нѣсколько утихла.

Обстоятельствова, показываемыя нарѣчіями сущь:

а. *Время.*

Теперь այԺմ, пошчасъ իսկոյն, нынѣ այսօր, всегда միշտ, издавна ՚ի հերոսն հետէ, уже արդէն, поздно անագան, рано վաղ, давно ՚ի հերոսն հետէ, прежде յառաջ, вскорѣ փութանակի, послѣ յետ.

б. *Мѣсто.*

Здѣсь աստ, тамъ անդ, вездѣ ամ ուրեք, напрашивъ հանդէս, внутрь ՚ի մէջ, далеко հեռի, близко մերձ, всюду յամ տեղիս.

с. *Количество.*

Много բազում, мало սակաւ, довольно բաւական, сполько այսքան, нѣсколько սակաւիս, полно բաւ է, լի է.

d. *Качество.*

Хорошо բարւոք, худо վատ, прекрасно գեղեցիկ, изрядно միջակ.

Մակբայն դնի առաջի բայից, ածականաց և մակբայից, և ցուցանէ զհանգամանս նց. փո, гроза нѣсколько утихла մրրիկն սակաւէ հանդարտեցաւ.

Հանգամանք, զորս ցուցանեն մակբայք, են սորին:

ա. Ժամանակ.

բ. Տեղի.

գ. Քանակութիւն.

դ. Որակ.

5. Մեջոյ.

Մակբայն դնի աւըն. Нарѣчіе спави́лся предѣ
 [Ժեր բայից վասն ցուցա- глаголами для означенія
 նելոյ զպարագայսնոցտաւո, ихъ обспояпельспвъ на-
 մրրիկն յոյժ սաստկանայ. пр. гроза о́чень усили-
 вае́тся.

Հանդամանք կամ պո- Обспояпельспва, по-
 րագայք, զորս ցուցանեն казыаемыя нарѣчіями,
 մակբայք, են սորին: сущь:

Թ. Ժամանակ.

а. Вре́мя.

Արդէն тепе́рь, կանխաւ рано, յայնժամ по́гда,
 արդ тепе́рь, այնինչ лишь, զկնի послѣ, վաղիւ зав-
 пра, միշտ всегда, հոսկ ապա наконецъ, անագանъ
 поздно, աւ ժամայն по́пчасъ, յաւիտեանъ вѣчно.

բ. Տեղի.

б. Мѣсто.

Աստէն օտսոյ, արտաքսուտ съ нару́жи, 'ի բա-
 ցուտ издали, յառաջոյ съ переди, Թմ ուրիւր ве-
 здѣ, յայսկոյս по сѹ спорону, աստ здѣсь, անդ
 тамъ, ուր гдѣ, առաջի предѣ, հեւի далеко.

e. Число.

h. Թիւ.

Однажды միանգամ, дважды երկիցս, проляко երկիցս, сугубо կրկին, многократно բաւմիցս.

f. Порядок.

q. Կարգ.

Прежде յառջ, потомъ шире, наконецъ հասկ յետոյ, вновь նորոգ, оцять կրկին, еще ևս, впер-
выхъ նախ, во вторыхъ երկրորդ.

g. Увереніе.

է. Բարեկամ.

Ей ճշմարիտ, да այն, такъ այդպէս, конечно ՚ի հարկէ, подлинно իսկապէս, точно իսկ իսկ, пра-
во յիրաւի.

h. Отрицаніе.

ը. Բացահան.

Не нэ, нѣтъ нэ, ни մի, никакъ нչինչ օրի-
նակաւ, нмало нչովաւ, ничуть рով, некакъ нэ
այդպէս.

i. Напряженіе.

թ. Ստիպան.

Очень јуѣ, весьма јуѣ, споль шире, такъ
այսպէս, гораздо աւաւել, пуце տելի, даже նախ,
крайне անչորի.

j. Ослабленіе.

ք. Թուական.

Едва հաղիւ, чуть հաղիւ, насилу հաղիւ հաղ,
почти դողցին. ևն.

k. Соединеніе.

լ. Բաժանում.

Вмѣстѣ ՚ի միասին, купно, заодно, обще, вообще
լնդհանրապէս, ՚ի միասին վմեստ. ևն.

l. Уподобленіе.

ւ. Նմանում.

Подобно նման, почь въ почь նոյն և նման, իսկ
և իսկ.

m. Разность.

ը. Ձանդանում.

Иначе ալորինակ, вопреки ը հակառակ, опимѣн-
но առանձին, աննման.

п. *Солитыіе.*

ծ. Կարծիք.

Авось, авось либо *դուք է, ից է թէ*, никакъ *կարծեմ թէ*, едвали, чужьди *հարկ է թէ*.

о. *Скорость.*

ի. Սեղան է.

Вдругъ *յանկարծաւտ*, внезапно *անակընկալ*, незначай *յանդէտ*.

р. *Указаніе.*

չ. Ցոյց.

се, вонъ, на *ահան*.

դ. *Изъясненіе.*

ձ. Ելեկներ է.

То еснъ *այն է*, а именно *յի է*, какъ по *որպէս, դո.*

г. *Изъятіе.*

•ղ. Բացարկ է.

Только *միայն*, лишь *միայն*, единственно *միայն*, развѣ *բայ ՚ի*.

з. *Вопрошеніе.*

Ճ. Հարց.

Гдѣ? *ուր*, что? *դին*, почпо? *վն էր*, развѣ? *մի թէ*, какъ? *մի. դիմորդ*.

т. *Удаленіе.*

մ. Անհետ է.

Вонъ, прочь *՚ի բնց. հն*.

Некоторые нарѣчія, особливо производящія отъ прилагательныхъ именъ, имѣющъ степени напр. скоро, скорѣ.

Ոմանք ՚ի մակբայից, մանավանդ ծագեալքն յածականաց, ունին զանտիճանս. զօ, скоро մուծանակի, скорѣ և մուծանակի.

Иногда существительныя имена въ творительномъ падежѣ употреблющя какъ нарѣчія: напр. тайкомъ, верхомъ даромъ и проч.

Երբեմն գոյականք ՚ի գործիական հոլովն ՚ի գործածին փոխանակ մակբայից. զօ, тайкомъ գաղանի, верхомъ ՚ի վերայ ձիոյ, даромъ ՚ի պարզի.

II. 8^мг. з. Указаніе.

Ահա՛ քո տղան, առարկի զքեզ, ահալարկի, ահալողիկի,
ահալանիկի, ալողիկի քոնք, ուր!

Родина и. Сравненіе.

Լ. առեւել Բольше, մանաւանդ. Բаче, որչափ ԵԿՈԼԻ-
ԿՈ, որչափ ԿԱԿԷ, ԿԵՆ.

Ж. Промѣна. i. Карество.

Այսպէս տակ, այլադդ. ասաց, բարեւը խորով,
բարեւտի՛ն սխաշխուհ, բարեւ՛ն նահանգ, գաղտնի՛ տայ-
նո, ՚ն գիշերի՛ ուրիշ, դիւրաւ՝ լեցած, դիւրաւ
սրտով, գաւթ, ՚ն գաւթ՝ նահանգ, ՚ն հարկէ՛ կոնքով,
՚ն ծածռել՝ տայնոմ, լեւիկայն՝ մոլոր, իտարի՛ն սր-
տով, հետինտն՝ տայնոմ, ճշմարտի՛ն տայնոմ, յան-
գէտն՝ նահանգ, յայտնի՛ տայնոմ, յայտ՝ շատ,
նորագ՝ տայնոմ. և ի. զ.

6. Предлогъ.

Предлогъ спавишся Նախադրուածին դնի
 предъ именами мѣсто- առաջի անուանց, դերան-
 именіями и причасіями ուանց և ընդունելուից
 и управляетъ падежами: և պահանջէ զհոլովս.

a. Родительнымъ:

ա. զտրական:

Для, ради վ, изъ, опъ (ի. յ. բյալիւ հյ) у
 (ա, տրկիւ հյ) между, 'ի միջի, безъ առանց,
 отрицъ, кромѣ բաց 'ի, յ. (բյալիւ հյ) пропивъ
 հանդէպ, окреспъ շուրջ (պարապիւ հյ) близъ
 մերձ առ (տրականաւ հյ) изъ-подъ, изъ-за յ'ընդ.

b. Дательнымъ:

բ. զարտական:

къ, ко առ, по ըստ.

c. Винительнымъ.

գ. զհայցական:

Въ, во 'ի յ. (տրկ. հյ) за վ, յայնկոյս, на 'ի
 վերայ, подъ լ (տրկ. հյ) обѣ, о (զ. սեռականաւ
 հյ) про վ կամ զ (պատմակ. հյ) сквозь, чрезъ
 թափ. ընդ (տրականաւ հայոց)

d. Творительнымъ:

դ. զգործական:

За հետ, надъ 'ի վերայ, подъ լ (տրկիւ հյ)
 между 'ի միջի.

e. Предложнымъ.

ե. զհերգոյական:

На 'ի վերայ, при առաջի, въ, во 'ի (ներգոյական-
 նաւ հյ) о, обѣ (զ. պատմականաւ հյ) на զ
 (պատմականաւ հայոց):

6. Նախադրուի.

Նախադրուին դնի առաջի անուանց, դերանուանց և ընդունելու թեանց և ցուցանէ զպէս պէս վերաբերուիսնօցին առ այլ անուն կամ առ բայ:

Բաժանի 'ի հոլովաւսն նախդրի և 'ի հոլովաւսն նախադրուի.

Հոլովաւսն նախդրի էն՝ 'ի, յ, առ, առ 'ի, ց, ընդ, և:

Հոլովաւսան 'ի կողմէ արական, դէպքական և զնէրգայական հոլովս, և յարի 'ի բառս բաղաձայն տառիւ սկսեալս. փո, 'ի սիրտ, 'ի սրտէ, 'ի սրտի. ևն.

Հոլովաւսան յ կողմէ զնոյն հոլովս և յարի 'ի բառս ձայնաւորաւ սկսեալս. փո, յանուն, յանուանէ, յանուան:

Предлогъ ставится предъ именами, мѣстоименіями и причасіями и показывается различныя отношенія ихъ къ другому имени или къ глаголу.

Разд. на буквы, которыя ставятся предъ падежами, и собственно *предлоги, требующіе* падежей.

Буквы, соспавляющія падежи, сушь: 'и, ѵ, առ, առ 'и, ց, ընդ.

Буква 'и соспавляетъ дательный, выключительный и предложный падежи и ставится предъ согласными буквами напр. 'и սիրտ въ сердце, 'и սրտէ изъ сердца, 'и սրտի въ сердцѣ.

Буква յ соспавляетъ также падежи, но присоединяется къ словамъ, начинающимся съ гласной буквы напр. յանուն во имя, յանուանէ

Предлоги *бы, возъ,* Նախդրուծիքս՝ *бы,*
разъ, пре не управляющъ *возъ, разъ, пре, пере*
надежами, вынеспи, воз- ոչ առնուհի դժուրվա. *դօ,*
врашпиъ раздѣлипиъ. *вынеспи, հանել, возвра-*
шпиъ, Դարձուցանել, раз-
дѣлипиъ, բաժանել.

1.) Նախդրուծի ծօ մինչ, մինչև, ՚ի լեզուին
 Ռուսաց պահանջէ զսեռական հոլով. իսկ ՚ի լե-
 զուին հայոց զնախդրիւ տրական. *դօ, до* временъ,
 մինչև ՚ի ժամանակս.

2.) *Въ, во* ՚ի, յ. ՚ի լեզուին Ռուսաց պահանջէ
 դճայցական և զներգոյական հոլովս. իսկ ՚ի մեզ
 դարական և զներգոյական. *դօ, въ домъ, ՚ի տուն,*
въ домъ, ՚ի տան: Երբեմն առնու առ ռսս զուղ-
 զական և նշանակէ զմուտ առարկայի ՚ի շարս այլոց.
դօ, вступилъ въ надзиратели, եմուտ ՚ի շարս
վերակացուաց:

3.) *Отъ, изъ* ՚ի. յ. առ նս առնու զսեռական,
 իսկ առ մեզ զբացառական. *դօ, отъ отца, ՚ի հօրէ.*
отъ спола, ՚ի սեղանոյ, изъ города, ՚ի քաղաքէ.

4.) *Около* առ ռսս երբեմն նշանակէ շուրջ և
 թարգմանի ՚ի մեզ պարառականաւ. *դօ, около цер-*
кви, շուրջ զեկեղեցեալ, և երբեմն առաջի թուա-
կան անուանց նշանակէ Բէճ առ, իջիւ, մինչև. դօ,
около двадцати лѣтъ զամս երբև քսան.

5.) *По* երբեմն նշանակէ ըստ և առնու առ նս
 և առ մեզ զտրական. *դօ, по силѣ, ըստ զօրուհի:*
 Եթէ ցուցանէ զեզր կմ՝ զսահման առնու դճայ-
 ցական և առ մեզ թարգմանի բառիւս մինչ. *դօ,*
посмерпъ, մինչ ՚ի մահ.

Երբեմն նշանակէ յետ, զնի. *դօ, по смерти, զկնի*

опгъ имени, յանունն въ имени.

Հոլովատան փ յո- Буква փ—составляетъ дательный падежъ напр. փո, առ իս, առ քեզ, առ արքայ. ևն. առ իս ко мѣ, առ քեզ къ тебѣ, առ արքայ къ царю.

Հոլովատանն փ յա- Буква փ—присоединяясь къ словамъ, начинающимся съ гласной буквы, составляетъ дательный и выключительный падежи напр. փ ի քեզ къ тебѣ, առ ի չգոյէ опгъ недоспазка, առ ի ձէնջ опгъ васъ.

Հոլովատանն յ յարի- Буква յ присовокупляется только къ дательному падежу и въ словахъ, начинающихся съ безгласной буквы, произносится какъ бы съ буквою ը напр. յարքայ царю, զբաժակ чащѣ (произносится զբաժակ).

Հոլովատանն չ կազ- Буква չ составляетъ винительный, окружительный и повѣсповательный падежи напр. չիառս славу, չիառք

մահուան. յետ մահուան: երբեք առնու զներգոյա-
կան և 'ի մեր լեզու (Ժարգմանի սրտամականաւ կի՞ն
հայցականաւ. քօ, плакать по опцѣ, լալ զհօրէ
կամ զհայր.

6.) Եւ, со 'ի լեզուին Ռուսաց առնու երբեք
զգործական և 'ի մեզ (Ժարգմանի նախագրութիւն ընդ
տրական հոլովով. քօ, съ нимъ, լը նմա совѣми, լը
ամենեսին.

Երբեք ցուցանէ զչափ կամ զհամեմատութիւն և
առնու զհայցական. քօ, съ домъ величиною, 'ի չափ,
լատ չափու տան.

Երբեք ցուցանէ զտեղափոխութիւն աւարկայի, որ
էր 'ի վերայ սլոյս աւարկայի. և առնու զսեռական
և առ մեզ զբացառական. քօ, снятъ шляпу съ го-
ловы, 'ի բաց առնուլ զսլոյրն 'ի գլխոյ (յ 'ի
վերայ գլխոյ).

7.) На առնու առ ռուս զհայցական երբ նշա-
նակէ զաւարկայ, յոր դիմէ գործողութիւն. քօ, онъ
посмотрѣлъ на образъ, հայեցաւ 'ի պատկերն.

Առնու զներգոյական երբ նշանակէ զեղբ, յոր դա-
րարի գործողութիւն. քօ, на голову, 'ի վերայ գլխոյ.

8.) Къ, ко առ, առ 'ի, ց, առ նս և առ մեզ
առնուլ զտրական. քօ, къ нему, առնա, ко мнѣ,
առ իս.

9.) Для վ, безъ, առանց, զսեռական. քօ, для
меня, վ իմ, безъ головы, առանց գլխոյ.

10.) Окрестъ, во кругъ շուրջ, 'ի լեզուին
Ռուսաց զսեռական, իսկ առ մեզ զպարառական. քօ,
окрестъ, во кругъ города, շուրջ զքաղաքաւ.

11.) Кроми, опричь բաց 'ի, յ. առ նս զսեռական,

Հորովանալն ընդ կողմէ
զարահան, զբացառան
և զներգրան հորովս. քօ,
ընդ թիւ. ընդ նա. ընդ
աջմէ. ընդ անցանելն. ևն.

Հորովանալ նախադրուիք
բաժանին ՚ի զանազան
անոակս ը ի հոգե-
րստ հարմարէ և ըստ նշան-
ահանէ:

Ըստ ի հոգե- բաժանին
՚ի բնական և ՚ի յարմար-
ական.

Բնական նախադրուիք
են, որք չեն ՚ի փոխ առել
յայլ տեսակ բառից, և
են սորին:

Ա, ա ՚ի կէ, ըստ ու, ընդ
իբրու, կաք, վինչ, վինչև
աւ, հանդերձ ս, սօ.

Յարմարական են, որք
յանուանց կմ յայլ բա-
ռից առեալ ՚ի գործ
ածին իբրնախադրուիք.

вокруг славы, *զիսակայ*
о славы.

Буква *ընդ* составляет
дательный, выключитель-
ный и предложный па-
дежи напр. *ընդ թիւ*
через число, *ընդ նա*
через него, *ընդ աջմէ* с
права, *ընդ անցանելն*
при переходѣ. и пр.

Предлоги, требующіе
падежей, раздѣляюся
на различныя виды по
тогности, составленію
и значенію.

По тогности предло-
ги раздѣляются на есте-
ственные и приложен-
ные.

Естественные пред-
логи суть *պիք*, которые
не заимствованы отъ
другихъ словъ; *պիք*;

պիք по, *ընդ* съ, *իբր*. *իբրև*.
իբրու, какъ, *վինչ*, *վինչև* до, *վի* для, *քան* неже-
ли, *հանդերձ* съ, со.

Приложенные суть
պիք, которые взяты отъ
именъ или другихъ словъ
и употребляются какъ
предлоги, напр:

առ մեղ զբացառական. ևօ, опричь опца, кромѣ опца, բայ 'ի հօրէ.

12.) *Послѣ* յետ, զկնի զսեռական. ևօ, послѣ брата, զկնի եղբօր.

13.) *Прежде* յառաջքան, առ նս զսեռական, առ մեղ զհայցական. ևօ, прежде матери своей, յառաջ քան զմայր իւր:

14.) *Про* զ. առ նս զհայցական, առ մեղ զպատմական. ևօ, про домъ, զտանէ:

15.) *Черезъ, сквозь* լ (թափ) 'ի ձեռն. առ ռուսս զհայցական, առ մեղ զնախդրիւ տրական. ևօ, черезъ лѣсъ, լ անտառ, сквозь воду, լ ջուր:

16.) *За* հայցականաւ Ռուսաց (Ժարգմանի յայնչոյն, փոխանի. ևօ, пошелъ за лѣсъ, Էանց յայնչոյս անտառի. меня приняли за брата, համարեցին (ընկալան) զիս փոխանակ եղբօրս.

За գործիականաւ Ռուսաց (Ժարգմանի զհետ. ևօ, за опцемъ, զհետ հօր. (выдѣли за мужъ, ամուսնանալ, մարդի գնալ).

17.) *Подъ* հայցականաւ Ռուսաց (Ժարգմանի առ մեղ տրականաւ շէր նախադրուք. ևօ, подъ церковъ, լ եկեղեցի, подъ камень, լ քար. իսկ գործիականաւն առ մեղ ևս (Ժարգմանի գործիականաւ. ևօ, подъ бременамъ, լ բեռամբ.

18.) *Предъ* շէր առ նս հայցականաւ, առ մեղ սեռականաւ. ևօ, предъ полпу, լ առաջ ամբոխին. *Предъ* շէր, առ նս գործիականաւ, առ մեղ սեռականաւ. ևօ, предъ народомъ, առաջի Ժողովուրդեան:

19.) *Надъ* 'ի վերայ առ ռուսս զգործիական, առ մեղ զսեռական. ևօ, надъ побоею, 'ի վերայ քօ.

20.) *Между 'ի մէջ. առ նոս զգործիական, առ մեղ զսեռական. քօ, между братьями, 'ի մէջ եղբարց. Զանօթ. երբեմն առ ռուսս փոխանակ գործիականի առնու զսեռական. քօ, между горъ, 'ի մէջ լերանց:*

21.) *О, объ առ նոս զներգոյական, առ մեղ զպատմական. քօ, о братъ, զեղբօրէ. լակ եթէ առնուն զհայցական, առ մեղ առնուն զսեռական հանդերձ չ նախդրաւ. քօ, ударилъ о камень, եհար զքարի.*

22.) *Երկու նախադրուիք կազմեն զմի՝ изъ-за, изъ-подъ յ' ընդ. քօ, изъ-за облакъ, յ' ընդ ամպոց изъ-подъ спола, յ' ընդ սեղանոյ.*

23.) *Ըմենայն նախադրուիք դնին առաջի բառի, բաց 'ի նախադրուէս ради վս, որ կարէ դնիլ յառաջոյ և 'ի վերջոյ. քօ, ради Бога и Бога ради, վասն աս:*

7. Союзъ.

Союзъ связываетъ **Հաղկապը կապեն ըզ-**
смыслъ рѣчи. Союзы бы- **միտս բանին և լինին՝**
ваютъ:

а. Соединительные.

ա. Բաղկիւնական:

И, да և, также նմանապէս, какъ, որպէս, такъ այսպէս, не только, но և, ոչ միայն, այլ և.

5. 'ի Նմանակներ:

5. Уподобительные:

Իբր. իբրև, իբրու, պէս, որպէս подобно, как,
լստ по, զորէն подобно.

6. 'ի Ժամանակներ:

6. Временные:

Ա. ввремя, во дни, при; զկնի, զհետ после,
յառաջ քան, նախ քան прежде, предъ, յետ, յե-
տոյ, յետոյ քան после, մինչ, մինչև до. ևն.

7. 'ի Տեղաներ:

7. Мѣстные:

Արտաքոյ քնէ, ան, առաջի, հանդէպ предъ,
при, յետկոյս позади, 'ի վերայ на, надъ, 'ի ներ-
քոյ подъ, յետոյ после, 'ի միջի въ, դէմ предъ,
դէպ къ, ընդդէմ напротивъ, կողմի, կոյս въ спо-
рону, շուրջ, շուրջանակի около, вокругъ. ևն.

7. Առաջադասութիւն.

Առկապն կապէ զմիտս
բանին և զբանըս.

Союзы связываютъ
смысль рѣчи и слова.

Բաժանի լը իսկուհի, լը
կազմութիւն և լը նշանա-
կութեան.

Разд. по шочпоспи,
по соспавленію и по
значенію.

Ըստ ինչո՞ւն՝ ոմանք
են բնական, որ միշտ իբր
շողկապ վարին. որպիսի
են՝

По тогности: иные
суть естественные, кои
всегда употреб. какъ
союзы:

Ապաքեն՝ բայց ու, գէթ, և և, զի пошому. ևն.

b. Раздѣлительные: р. Стрелы

Или, либо, ли *hshl* ни, ни, *n̂z*, *n̂z* •

с. Условные: $\overline{q}$. $\theta \cdot \frac{1}{2} m \cdot \frac{1}{2} m \cdot x$

Буде $q \neq g$, ежели, если $b \neq g$, когда $b \neq g$, $a \neq g$,
тогда, лишь только $b \neq g$, $a \neq g$.

d. Противоположные: $\bar{q}$. $\begin{matrix} \text{---} & \text{---} & \text{---} & \text{---} \\ | & | & | & | \\ \text{---} & \text{---} & \text{---} & \text{---} \end{matrix}$

Но *шл*, однако *шалъшъ*, же *шл*, хопя, въ про-
чемъ *шл*, да по нько *шл* *шалъшъ*.

е. Винословные: ж. $\Phi_{\text{мн}} \Delta_{\text{мн}} \text{л}_{\text{мн}}$

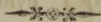
Ибо q^h , пошому, что $\zeta^h q^h$, поелику $\varphi^h q^h$.

f. *Заключительные:* $\bar{q}$. $U_1^2 U_2^2 \dots U_n^2$

И пакъ *нѣтъ*, *ѣтъ* *шѣтъ*, почему *ѣтъ* *нѣтъ*,
для того *нѣтъ* *ѣтъ*, посему *ѣтъ* *шѣтъ*, слѣдова-
тельно *нѣтъ*, *нѣтъ*.

г. *Позволяющие:* $\bar{F}$. $\Sigma p_m \delta m_j m_k x_z$

пусть $\{a_n\}$, да y_n .

Եւ ոմանք յարժարանիսն А другіе приложен-
 որք յայլ բառից առել ные, кои приняты опъ
 իբր շաղկապ վարին. որ другихъ словъ и упош.
 պիտի են: какъ союзы:

Այլ ու, առաւել паче, դարձեալ еще, իբր
 подобно. ևն.

Աստ հարմար է բաժա- По составленію разд.
 նին յերկու դասս, որք են на три класса: на про-
 պարզ, բարդ և անորոշ. стые, сложные и имѣ-
 ющіе на концѣ частицу.

Աստ նշանակու է բժնին По значенію раздѣ-
 ляющся на:

1. յԱնհարմարանիսն.

1. Несовершенные.

Թէ և օտ, թէ և ոչ օտ, թէ պէտ օտ,
 ոչ եթէ, այլ թէ, այլ միայն не по-лю.

2. ՚ի Բարդարանիսն.

2. Сравнительные.

Անգամ, առաւել больше, զի քուսկու, մանաւանդ
 քան, մինչ զի даже до, քան թէ неже.

3. ՚ի Բարդանիսն.

3. Соединительные.

Այլ ու, այլ և ու, դարձել еще, և ևս паки,
 թէ քի, թէ պէտ օտ, կամ և կամ или.

4. ՚ի Բարդարանիսն.

4. Противоположные.

Բայց, բայց սակայն ու, одна-
 րակ, միայն թէ ոչ если не,
 թէ ու по-лю.

5. ՚ի Թանիսն.

5. Условные.

Այլ թէ ու если, ապա թէ, ապա թէ ոչ ու
 если не, արդ եթէ, թէ, իսկ եթէ если.

6. ՚ի Մանրանիսն.

6. Заключительные.

Ապա, ապաքէն почему, ուստի օրհն, ուրեմ
 следовательно, մին իրի по-ему.

8. Междометіе.

Междометіе изобра-
жаетъ разныя движенія
души:

Радость: ура! га!

Печаль: ахъ! увы! горе!

Удивленіе: неужели,
ѡ! и прочія.

Միջարկուին ցուցանէ
զզանազան շարժմունս
հոգւոյ.

Ուրախութիւն կեցցէ ար-
քայ. հա.

Տրտնութիւն ախ. աւաղ.
եղիւղ.

Ձարմանք, յիշէ. բա-
բէ. ևն.

7. 'ի Մէկնահան.

7. Объяснительные.

Այսինքն թո Եսթ, զոր օրինակ, напрымъръ, լը
այնմъ попому, իբրև թէ какъ.

8. 'ի Պարճահան.

8. Винословные.

Այն զի, զի поелику, մինչ до, որովհետև по-
елику, ибо, որպէս զի дабы, վի զի, քանզի пошо-
му, чшо. ևն.

9. 'ի Սկզբնահան.

9. Заключительные.

Ապաքէն, արդ шеперь, իսկ արդ по шеперь. ևն.

10. 'ի Աւարտահան.

10. Умолительные.

Գէթ, գոնէ, գոնեայ, գոնեա покрайней мѣръ.

11. 'ի Տրոհահան.

11. Раздѣлительные.

Կամ, կամ թէ или. թէ, եթէ если, ежели.

8. Միջարկահան.

Միջարկուն ջուջանէ
զգարմանս, զանդունի, ըզ-
ջաւ և զայլ շարժունս
հոգւոյ.

Междометіе показы-
ваетъ удивленіе, радость,
боль и другія движенія
души.

Աւարտահան:

Пегаль.

Ազէ՞ր горе! աւարդ. եղով. ո՛հ ո՛հ ol վայ увы!
էրգիծահան.

Брань.

Ա՛հ, է, ո՛հ, վա՛հ, վաշ шьфу: и проч. ևն.

ПОГРѢШНОСТИ.

Стр.	Строк.	напечатано	читай.
6	6	զե՛մէա	զեմէա
22	13	նեբեսի	նեբեսիս
—	19	զեմէ՛	զեմէի
23	20	чаре	чарэ
24	8	въ исполненіи	въ исполненіе
26	9	умерешь	умерѣшь
28	8	славиль	словиль
33	22	լի	լի
45	16	աթողսց	աթողց
55	24	сущесн.	прилаг.
71	15	ի մեզ	ի մեզ
72	15	шомъ	шошь
74	15	наше, наше	наше, наша
—	18	մերո	մերոյ
—	26	о нашемъ	о нашемъ
77	20	спрадастельной	спрадьельный
78	5	соспавляется	соспавляется
84	19 (однок.)	посылашь	послашь
85	6 (ապառ. պարզ. կրա- ւորական) կապեցուք	կապիցուք	
92	1	будше	будете посылаемы
—	—	будете	будете посланы
93	4	բաղադրեա	բաղադրեալ
95	29	պապելի	կապելի
96	4	հոլովադատուիս	հոլովադատուիս
106	14	կազմէ	կազմէ
107	25	երբև	իբրև
109	27	во кругъ	вокругъ
111	24	бременамъ	бременемъ

ОГЛАВЛЕНІЕ.

ЧАСТЬ ПЕРВАЯ.

Մասն առաջին.

ГЛАВА I.

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Գլխատառք Ռուսաց...	6	Заглавныя Армянскіѣ	
		буквы.....	7
Մանր տառք Ռուսաց...	6	Спрочныя Армянсеіѣ	
		буквы.....	7
Սանոնք վասն ընթերցա-		Правила для чшенія...	9
նութեան.....	8		
Մանր տառք Ռուսաց		Письменный Армянскіѣ	
հանդերձ արտասանու-		курсивъ.....	11
թեամբք նոցին.....	11		

ГЛАВА II.

ԳԼՈՒԽ Է.

Слоги (склады).....	12—16	Վանկք.....	13—17
Բառք.....	18—22	Слова.....	19—25
Աղօթք.....	22	Молишва.....	25
Примѣры для чте-		Օրինակք ընթերցա-	
ніѣ.....	24—28	նութեան.....	25—29

ЧАСТЬ ВТОРАЯ.

Մասն երկրորդ.

ГЛАВА I.

ԳԼՈՒԽ Ժ.

Русская Грамматика...	30	Քերականութի Հայոց..	31
Имя.....	34	Անուն.....	35
Мѣстоименіе.....	68	Վերանուն.....	69

II

Глаголъ.....	76	Բայ.....	77
Причастіе.....	94	Բնդունելութիւն.....	95
Нарѣчіе.....	99	Սակայ.....	100
Предлогъ.....	105	Նախադրութիւն.....	106
Союзъ.....	113	Շաղկապ.....	114
Междометіе.....	117	Սիջարկութիւն.....	118

Յառաջին հատորոյս առաջարկեալ Ուսումնասիրացող զգիւրիմաց կանոնս երկուց լեզուաց, ազաւթմ քաղցրութեամբ ընկալուլ զաշխատանս իմ, և այնու տալ ինձ համարձակութի ՚ի լոյս ընծայել զերկրորդ և զերրորդ հատորս սորին հանդերձ ամենահարկաւոր կանոնիւք թարգմանուէն Սի հայեսցիք ՚ի պակասութիս, այլ ՚ի նպստակն, յոր դիմէ այս առաջնապտուղ քրտանցօ:

